

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ’NİN ETKİN UYGULANMASI

VE İZLENMESİ KONULU ALT KOMİSYON

TUTANAKLARI

27 Kasım 2019 Çarşamba

KONU

-İstanbul Sözleşmesi, 6284 sayılı Kanun ve diğer mevzuatın uygulanmasında yaşanan sorunlar ile çözüm önerileri; kadına karşı şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin mekanizmaların etkinliğinin artırılması için alınması gereken hukuki ve idari önlemler konusunda;

-Kamu Denetçiliği Kurumu ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün, Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün sunumları

27 Kasım 2019 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.39

BAŞKAN: Hülya NERGİS (Kayseri)

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, çok değerli vekillerim, değerli misafirlerimiz; ben hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Bugün alt komisyon olarak 12’nci toplantımızı gerçekleştiriyoruz.

Aramızda kurumlarımızdan konuşmacılarımız var ve şimdi konuşmacılarımıza söz vereceğiz.

Toplantı yeter sayımız var, toplantıyı açıyorum.

Toplantının başında Filiz Hanım bir söz almak istedi.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok özür diliyoruz katılımcılardan ama biz Necati Bey’le aynı zamanda Rabia Naz Komisyonundayız ve Komisyon ara vermişti, şimdi devam ediyor, oraya geçmek durumundayız. Ben tek temsilciyim, gerçi burada da öyle ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Toplantıyı bir başlatalım, arkadaşlar da gelir, siz on, on beş dakika daha beklerseniz...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani özür dileyerek ayrılmak zorunda olduğumuzu ifade etmek istedim.

Bir de bir şey daha söyleyecektim: Ben Şirin Ahmet Tekeli Kadın Hukukçuları Destekleme Vakfının kurucusuyum aynı zamanda. Geçen hafta bursiyerlerimizle bir toplantı yaptık ve İstanbul Sözleşmesi üzerine de bir panel gerçekleştirdik. Orada çok güzel bir sunum yapıldı ve aslında bir öneri geldi yani “Meclisteki milletvekilleri ne kadar biliyorlar bu sözleşmeyi?” diye.

Eğer takdir ederseniz -ben yazılı olarak da size talepte bulunacağım ama- o sunumu gerçekleştirenler, aslında, bizim bu komisyonun dışında bütün milletvekillerine belki açık bir İstanbul Sözleşmesi sunumu gerçekleştirebilirler ve bu sanki çok iyi olur diye düşünüyorum herkesin bilgileneceği açısından, en azından soruları varsa sorabilmesi açısından çünkü görsellere de dayanan bir sunumdu, bayağı kompakt ve iyi bir sunumdu, bununla ilgili sözlü olarak söyledim ama yazılı olarak da talepte bulunacağım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bunu değerlendirelim, o komisyon toplantısı dışında, diğer vekillerimize yönelik öyle bir şey düşünülebilir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Tamam, teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şu an Kamu Denetçiliği Kurumunu temsilen Özlem Tunçak Hanımefendi aramızda, ben kendisine söz veriyorum.

Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle sayın vekillerimizi ve değerli kurum temsilcilerini saygıyla selamlıyorum.

Kamu Denetçiliği Kurumunda, bilinen adıyla Ombudsmanlık Kurumunda, ben, kadın ve çocuk haklarından, insan haklarından, çalışma, sosyal güvenlik, engelli hakları ve ailenin korunmasından sorumlu kamu denetçisiyim.

Kamu Denetçiliği Kurumu, 2010 yılındaki Anayasa değişikliği ve Anayasa'nın 74'üncü maddesinde "Herkes Kamu Denetçiliği Kurumuna başvurabilir." düzenlemesinden sonra, 2012'de 6328 sayılı Kanun'la kurulmuş bir bağımsız insan hakları kurumudur.

Görev alanımız, şikâyet üzerine idarenin işleyişiyle ilgili kamunun her türlü idari işlem, eylem, tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluğunu denetlemek, incelemek, araştırmak ve bu konuda idarelere önerilerde bulunmaktır.

Görev alanına girmeyen hususlarımız ise, yargılama süreci içinde görülen veya yargı kararıyla karara bağlanmış hususlar, yasama yetkisinin kullanılması ve sırf askerî nitelikteki idari işlemlere karşı bize başvurulamaz, onun dışındaki konularda kurumumuz görevlidir.

Biraz evvel dediğim gibi, 6328 sayılı Yasa'nın 7'nci maddesinde, başdenetçi ve denetçilerin görevleri arasında "...birisi kadın ve çocuk hakları alanında görevlendirmek üzere denetçiler arasındaki iş bölümünü düzenlemek..." diye özel bir hükümle, kanun koyucu, kadın haklarına ve çocuk haklarına verdiği önemi göstermektedir.

Kurumumuz şikâyet üzerine inceleme ve araştırma yapabilmektedir, resen inceleme yetkisi yoktur ama toplumun genelini ilgilendiren çocuk hakları veya kadın hakları alanında gelebilecek başvurularda menfaat ihlali aramadan inceleme, araştırma da yapabilmektedir çünkü Ombudsmanlık Kurumu uluslararası bir kurumdur, bunun muadilleri Avrupa'da ve diğer ülkelerde de vardır hatta ilk başı Demirbaş Şarl'ın, Osmanlı'ya zorunlu ziyareti sırasındaki Osmanlı'nın işleyişinden esinlenerek İsveç'e yazdığı talimatname sonrasında, orada 1700'lü yılların sonunda, daha sonra da kurumsallaşarak Orta Avrupa'ya inip, 2012 yılında tekrardan ülkemizde de uygulamaya geçilen bir sistemle çalışmaktadır.

Bu anlamda, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda, İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler yani bilinen adıyla Paris İlkeleri çerçevesinde de kurumumuz sadece şikâyet üzerine dosya inceleme, araştırmanın dışında sahada da insan haklarını teşvik edici, uygulamaya yönelik önerilerde bulunan, hak arama kültürünün yerleşmesi bakımından faaliyetleri de yürütmekle görevli bir kurumdur.

Kadın hakları başvurusunun alt alanları, cinsiyet ayrımcılığı, kadınlara yönelik sosyal hizmetler ve yardım faaliyetleri, bakıma muhtaç, yardıma muhtaç kadınlara yönelik faaliyetler, kadınlara karşı nefret söylemleri, kadın haklarına ilişkin diğer konular anlamında alt konulara ayrılmaktadır.

Bireysel başvurular üzerinde dosya anlamında inceleme yapmamız dışında, bilgilendirme yapılması açısından KDK Kadın web sayfamız oluşturulmuş. Ayrıca, kamu denetçileri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin İnsan Hakları ve Dilekçe Komisyonlarından oluşan karma komisyon tarafından seçilmektedir. Başdenetçimiz ise Genel Kurul tarafından seçilmektedir. Dolayısıyla her yıl yıllık raporlarımızı karma komisyona sunmaktayız. Orada görüşüldükten sonra Genel Kurulun onayına sunulmaktadır. 2018 yılı raporumuz da şu an Genel Kurulun gündemine alınmayı bekliyor.

Ayrıca, 18 yaş altı çocuklardan direkt başvuru alan kurumumuz onlar için de etkin bir şikâyet mekanizması düzenlemiştir. KDK Çocuk "web" sayfasından direkt başvuru olarak çocuk başvurularına bakmaktadır. Bu anlamda, kız çocukları açısından da korunmaya, onların haklarını gözetmeye yönelik bir sistem açısından değerlendirmektedir. Her başvuru dosyası özelinde kadınların durumu, kadın haklarının kamu hizmetleri hakkında ilgili meslek elemanlarımız, sosyal çalışma uzmanımız ve psikolog var kadrolu olarak kurumumuzda istihdam edilmiş. Özellikle durumlarda kendilerinin bire bir görüşmeleri, onun dışında Kamu Denetçiliği Kurumu uzmanları tarafından da konuyla ilgili idarelerle iş birliği yapmak, başvuranlara rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermek şeklinde de çalışmaktayız.

6284 sayılı Kanun kapsamındaki başvurular genelde yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olmaktadır. Bu nedenle vakalar doğrudan cumhuriyet savcılıkları veya adli vaka olarak geçtiği için veya mahkemeye taşındığı için, biraz evvel söylediğim gibi, 6328 sayılı Kanun gereği, bizim görev

alanımıza girmemektedir. Lakin biz burada, idari makamların sorumluluğunu yerine getirip getirmediği anlamında titizlikle takip edip incelemekte, ayrıca, idarelerin de bu vakalara yaklaşımını, bize gelen başvuruların yaklaşımını değerlendirmekte, bu anlamdaki şiddet mağduru olarak başvuran kadın başvuruların da idarenin sunduğu hizmetlere erişiminde rehberlik ve aracılık yapmaktayız. Bu anlamda, gerçekten hem Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımıza ve Adalet Bakanlığımıza, kolluk kuvvetlerimiz bu konuda gerçekten bizimle iş birliği içinde çalıştıkları için kendilerine de huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Bizim burada, sahada anlatmakta biraz zorlandığımız hususu bu vesileyle size şemayla anlatmaya çalıştım. Kadına yönelik şiddet başvurusu geldiği zaman idari makamlar üzerinde etkin bir mekanizmanın kurulup kurulmadığı, kurulan mekanizmanın doğru işletilip işletilmediği, ikincil örselenmelerin yaşanmaması anlamında denetim faaliyetimizi yapmaktayız. Ancak, adli makamlara intikal ettiğini gördüğümüz dosyalarda ise yargı yetkisi nedeniyle, kurum görev alanına girmeyen başvuru olarak kabul edip yasayla düzenlenmiş “incelenemezlik” kararı vermektedir ama onun altında ilgili idare, kamu neresiyse “oraya iletilmesine” şeklinde, başvuranın durumunu şifahi iletilip takip etmemizin akabinde yazıyla da karar anlamında iletmekteyiz. Buna karşın, sahada ciddi, kadına yönelik şiddet manasında bize de ombudsmanlık olarak eleştiri veya başvurular geldiğinden, geçen yıl gene Meclis çatımız altında, kanunun bize verdiği yetki, özel rapor, çalıştay düzenlemek, hakları teşvik edici görevimiz nedeniyle Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Mekanizmaların Etkinliğinin Artırılması Çalıştayı yaptık, bu çalıştayı rapor hâline getirdik. Sayın vekillerimiz, sizlere sunduğumuz çantaların içerisinde de var. Burada da sahaya ilişkin hem kamudan hem idareden hem STK’lerden, üniversitelerden, birçok kişiden serbest kürsü şeklinde görüşlerini aldık. Bunun dışında, kendi kurumumuzda gene bu konuyla ilgili pek çok idareyle görüşmelerimiz oldu. Ondan önceki yıl da kadın hakları ve ombudsmanlık olarak bir çalıştay düzenledik. Gene sahadaki kadın haklarıyla çalışan her STK’yi çağırarak onların alandaki tecrübelerini, sorunlarını dinledik, ombudsmanlık kurumundan neler beklediklerini dinledik. Bu anlamda -2016 Aralık ayında seçilmiştik biz- 2017 Ocak ayında bu çalıştaydan sonra, 2018’de de şiddete yönelik öteki çalıştayımızı yaptık. Hâlihazırda buradaki konulardan bizim hem rehberlik faaliyetimizde hem başvurularımızın incelenmesinde faydalanmaktayız.

Bunun dışında, bu yıl da çocuk... Bize boşanmış birçok ebeveynin, kişisel ilişki kuramayan tarafın başvurusu oldu, çocukla görüşemedikleri, icra teslimi sırasında yaşanan sorunlarla ilgili. Biz de konuyla ilişkili gene bir çalıştay yaptık. Onun akabinde de özel bir rapor hazırladık, gene idareleri tek kurumumuzda misafir ettik, biz onlara gittik, dinledik.

Bu da -ben ön baskıyı getirdim gene size- hem çocuk tesliminde hak ihlallerine ve gene kamuoyunda çok tartışılan yoksulluk nafakasına ilişkin konu hakkında. Yoksulluk nafakası da yasama yetkisine girdiği için incelenemezlik kararı vermekle birlikte, alanda yoğun başvuru olduğu için, burada yine kamu denetçiliğinin, ombudsmanlığın önerilerinin yer aldığı özel bir rapor hazırladık.

Kamu Denetçiliği Kurumunun kadın hakları alanında yürüttüğü faaliyetler: Ayrıca, kadınların bulundukları kapalı ceza infaz kurumları ziyaretlerimiz oldu. Burada hem mahkûm, tutuklu annelerin yanında bulunan küçük çocukların hem de suça sürüklenen çocukların, kız çocuklarının ve de kadın tutukluların cezaevi şartlarındaki durumları, burada kendilerine sağlanan imkânların, idari yönetimin nasıl olduğu yönünde ziyaretlerimiz oldu. Bu anlamda Diyarbakır E Tipi Cezaevine, Bakırköy Kadın Ceza İnfaz Kurumuna, Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna, İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna Başdenetçimiz, ben ve uzman arkadaşlarımızla birlikte ziyaretlerde bulunduk. Onun akabinde de belki, bu alandaki bir çalışma, çalıştay veya bir rapor şeklinde de nihayetleneceğini umuyoruz.

Birçok yayınıımız var. Bizim ayrıca, gene ilk yılıımızda “Türkiye’deki Suriyeliler” şeklinde hazırladığımız... Geçici koruma altındaki Suriyeliler hakkında yapılan, orada sunulan hizmetler, bunların entegrasyon sorunları veya neler yaşandığına ilişkin bütüncül bir rapor hazırladık, gene sahada ziyaretlerle ve görüşmelerle. Bunun da içinde kadınlar ve çocuklara özel olarak sunulan hizmet veya sorunlara ilişkin tespitlerimiz bulunmaktadır. Bunu İngilizceye çevirip ayrıca dış temsilciliklerde veya ilişki içinde bulunduğumuz bütün ombudsmanlık kurumlarında ve gittiğimiz toplantılarda, dışarıda, yurt dışında da tanıtıp dağıtıyoruz.

Kadın “web” sayfamız da gene 2017’nin Ocak ayında yaptığımız STK’lerle olan toplantıda talep edilmişti, biz de akabinde kendi teknik imkânlarımızla düzenleyerek yayınlamaya başladık. Bu sitemizde özellikle koruyucu ve önleyici mekanizmaların tanıtımı, şiddete maruz kalan kadınların başvurabileceği idareler, şiddete maruz kalan kadınların ve mağdurların şikâyet edebileceği, yardım ve destek talep edebileceği mekanizmaları tanıtılmakta, kendi kurum faaliyetlerimiz, kararlarımız da yer almaktadır tabii ki.

Alanda katıldığımız bazı faaliyetleri saymak gerekirse de Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının koordinasyonunda her yıl düzenlenen Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi yıllık toplantılarına katılmaktayız. Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, gene Aile Bakanlığımızın beraber hazırladığı gündem çalışmaları “Nafaka Sistemi” programını, ayrıca CEİD’in düzenlediği, AB Bakanlığımızın desteklediği “Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Geliştirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi”nde paydaş olarak yer aldık. Cumhurbaşkanlığı Sosyal Politikalar Kurulu tarafından düzenlenen Kadın Çalıştay programına katıldık. Uluslararası iş birliği çerçevesinde ise UN WOMEN tarafından düzenlenen “Batı Balkan Ülkelerinde ve Türkiye’de Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi: Normların Uygulanması, Zihniyetlerin Değiştirilmesi” konulu birinci ve ikinci bölgesel forumlara iştirak ettik. Ayrıca, Kadına yönelik şiddetin önlenmesi, bu İstanbul Sözleşmesi’nin GREVIO raporuna da gölge rapor hazırladık. Tabii ki yeni bir kuruluş olmamız vasıtasıyla sahaya ilişkin çok sayısal veya şey bir verimiz yok ama alanda olan izlenimlerimizi ve en azından bu ulusal mekanizmalardaki Türkiye’de kurulan ombudsmanlık müessesesinin bir iz adımını düşürüp bu alanda izlenimlerimizi bağımsız insan hakları kurumu olarak aktarmak açısından o sisteme de dâhil olduk.

Bu anlamda, konuya ilişkin tavsiye kararlarımıza geldiğimiz zaman, biraz evvel bahsettiğim bu özel rapor çerçevesinde, aslında ilgili bakanlık Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, Adalet Bakanlığına başlıca tavsiye kararlarımızı gönderdik. Bu özel raporumuzu da ondan sonra oluşan... Burada çocuk tesliminin icra sisteminden çıkartılması, aile buluşma noktaları, çocuk teslim merkezleri benzeri birimler kurulması, aile arabuluculuğu sisteminin dâhil olabileceği diğer tedbirlerin alınması. Şiddet içermeyen vakalarda aile arabuluculuğu çünkü gördük ki boşanma sürecindeki tartışmaların, olan problemlerin daha büyümesine, yeni problemlerin oluşmasına, bunun da şiddete maruz kalmaya doğru gittiğini, burada da en mağdur grubun çocuk olduğunu, çocuğun yüksek yararı çerçevesinde, boşanma olarsa dahi sağlıklı bir boşanmanın sağlanması, iletişim kanallarının açılması açısından aile arabuluculuğunun sahada tartışılmasını Adalet Bakanlığımıza öneride bulunduk.

Adli hizmet altyapısının güçlendirilmesi, aile boşanma süreci danışmanlık hizmetlerinin kalitesinin, etkinliğinin, yaygınlığının, bilinirliğinin artırılması. Gördük ki sahada, gerçekten, Bakanlığımızın eğitim çalışması olsun, diğer sunulan hizmetler olsun son derece güzel hizmetleri var. Lakin Türkiye’nin geniş kozmopolit yapısı ve nüfus yoğunluğu göz önüne alındığında bu hizmetlerin daha görünür, bilinir olmasını ve kapasitenin güçlendirilmesi gerektiğini gördük, inandık. Bu yönde tavsiye kararlarımız oldu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Özellikle hangi konuda tavsiyeniz var? Aileyle alakalı, Aile Bakanlığını... Onu bir daha ifade ederseniz.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Aile Bakanlığımızı ben şöyle şey yapayım: Tabii ki en mihenk taşı Aile Bakanlığımız oluyor ama bunun bütüncül bir yaklaşımla, tabii ki tek bir bakanlık değil, Aile Bakanlığının belki koordinasyonunda diğer bakanlıklarımız ve teşkilatlarımızla, kurumlarımızla hep birlikte konunun sahiplenilmesi gerektiği inancıyla... Sevinerek görüyoruz ki alanda, geçtiğimiz haftalarda İçişleri Bakanlığımız ve Adalet Bakanlığımızın da alana yoğun bir destek ve koordinasyon çalışmaları var.

Burada şöyle söyleyebiliriz: Tedbir kararlarında yetkili makamlar tarafından şablon -yani Adalet Bakanlığıyla da birlikte aslında- ve standartlar, kararlar yerine vakaya özel koruyucu ve önleyici kararlar alınması, kolluğun verdiği kararların otomatik şekilde sürekli tedbir kararı hâline dönüştürülmemesi, faile yönelik eğitim ve rehabilitasyon programlarının failin katılımının etkinleştirilmesi, 6284 sayılı Kanun çok detaylı düzenlemeler içerdiğinden uygulayıcıların sürekli ve sürdürülebilir eğitimlerle kanun ve uygulama hakkında bilgilendirilmesi, yine 6284 sayılı Kanun, temel uygulayıcılar arasında yer alan aile mahkemelerinde hâkim ve meslek elemanı, psikolog, pedagog, sosyal hizmet uzmanları sayısının artırılması, uzmanlarca dava sürecinde taraflara etkili bir destek hizmeti sağlanması ve hâkimler tarafından bu uygulamanın etkin kullanılması, vaka yönetiminin uygulandığı bir hizmet modelinin geliştirilmesi, yargı personelinin hem akademide hem kürsüde farkındalığının sağlanması ve adalet mekanizmalarının bu konuda desteklenmesi, koruyucu çalışmalar kapsamında giderek artan maliyetler ve nüfus yoğunluğu karşısında bu çalışmaların daha fazla kurumsal kapasite gerektirmesi nedeniyle söz konusu çalışmalarda orantılı şekilde fail odaklı önleyici politikalara da ağırlık verilmesi, şiddetin kaynağında önlenmesi açısından erkek odaklı ve fail odaklı önleyici politikalara, nesnel izleme göstergelerine öncelik verilmesi, şiddetle mücadele alanında kolluk, sağlık, adalet, sosyal hizmetler ve koordinasyon alanında kapasitenin ve bütçenin güçlendirilmesi çünkü bunların hepsi tabii ki bir bütçeye dayanıyor.

Sektörler arası iş birliğinin artırılması, özel sektörle iş birliğinin, STK'lerle iş birliğinin güçlendirilmesi, artırılması;

Konuyla ilgili yasal düzenlemelerin belli periyotlarla gözden geçirilmesi, ihtiyaçların, mevcut sorunların uygulayıcı deneyimleri, saha gözlemleri somut şekilde tespit edilerek aksaklıkların giderilmesi;

2012 yılında kabul edilen 6284 sayılı Kanun'umuzun nasıl uygulandığının değerlendirilmesi ve yapılacak değerlendirmede kanunun uygulanmasına yönelik etki analizi araştırması sonuçları, kolluk, adalet, sağlık ve sosyal hizmet personeli başta olmak üzere sahadaki ilgili uygulayıcıların önerilerinin dikkate alınması...

Evvelki gün, Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı'nı da Bakanlık bizimle de yakinen paylaştı. Orada da gördüğümüz sıfır toleransla yaklaşılacak mevzuatın etkin uygulanması, kurumsal kapasite geliştirilmesi, burada risk analiz modeli -biraz sonra anlatacağım karar da bizim için de önemli, hepsi önemli- veri toplama ve araştırma yapılması, sahadaki yoğunlukla bize gelen verinin toplanmadığı, analiz yapılmadığı, bu yüzden hangi olayın daha önemli veya öncelikle olduğu konusundaki eleştiriler açısından önemli. O anlamda, biz yayınlanan koordinasyon planının çok etraflı, kapsamlı ve bizim de yaptığımız çalışmalarla örtüşen güçlü bir plan olduğunu görüyoruz ve uygulanması açısından bütün kurumlarımıza destek vereceğimizi Kamu Denetçiliği Kurumu olarak da ifade ediyoruz.

Biz, yine bu alanda 2019/17088 no.lu diğer bir tavsiye kararımızda, 6284 sayılı Kanun'da belirtilen önleyici koruyucu tedbirler, kolluk kuvveti veya mülki amir tarafından alınan tedbirlerin dışında da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Opus Kararı'nda olduğu gibi devletin sorumluluğunu idarenin de kendi üzerine düşen umut vaat edici çözümleri, şiddet risk analizi -bu, dünkü mücadele planında

da geçen- modülünün oluşturulmasının önemli olduğunu tavsiye kararımızda da belirttik. Zira, bize gelen başvurularda şiddet mağduru boşanma sürecinde veya boşandıktan sonra olan kadın çalışanın yer değiştirme talepleri diğer devlet memurları kanunlarında veya diğer kanunlarda buna yasaklayıcı veya engelleyici, üç yıl çalışma şartı veya diğer şartlar ve daha önemlisi mahkeme kararında yer değişikliği belirtilmemesi nedeniyle idarece reddedilmesinde bizim tavsiye kararımız var, uygulayıcı idari bürokratin da risk analizi yapmak suretiyle, şiddet vakasından bilgilendirildiğinde veya fark ettiğinde bu analizi yapmak suretiyle bu tedbirleri üstüne düşen yetki ve çerçevede alması gerektiğine, almamasının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararında olduğu üzere devletin sorumluluğunu doğurduğuna dikkat çekerek, biz, sadece adli makamlardan ve mahkemelerden, hâkimlerden bu kararın beklenilmemesini, çalışan idareci personelin de kendi personeline bu şiddet vakasında bilinçli farkındalıkla, ikinci örselenmelerin yaşanmayacağı “Yine mi sen geldin, yok canım.” şudur, budur ifadeleri olmadan gereken tedbirleri alması yönünde tavsiye kararımızı verdik bu yıl. Biz de bu anlamda idareleri ve uygulamayı takip edeceğimizi ifade ettik.

Diğer kararlarımızda ise gizlilik kararı alınmasına rağmen, eşinden boşandıktan sonra kimlik değiştirmek için başvuran kadının on bir aydan daha fazla bir süre geçmesine rağmen, kimlikler değişmediği için çocukların okula kaydını yapamaması, eşinin de bu tebligattaki bir nedenden dolayı yerini öğrenmesinden dolayı duyduğu kaygıyla bize başvurusunda, titizlikle İçişleri Bakanlığımızla, Nüfus Genel Müdürlüğüyle konuyu takip ederek kendisine ve çocuklarına kimliklerini çıkarttırdık. Orada bir idari aksama olmuş. Bu başvuru sayesinde o ve bu şekilde, gizlilik nedeniyle kimliğini değiştirecek kadınların bir an evvel kimliğinin değiştirilmesini sağladık ve dostane çözüme ulaştık.

Bir diğeri de tabii ki sadece engelli kadınlar açısından da başvuruları ele almak lazım. Burada, engelli çocuğu bulunan kadın sigortalı, 5510 sayılı Kanun’un 28’inci maddesinde engelli çocuğu olan kadının erken emekli olma şansı var ama özel banka sandıklarında ya da özel sandıklarda bu hükmün uygulanmadığından bahisle bize yapılan başvuruda yine banka sandıklarıyla görüşerek SGK’yle karşılıklı, üçgen... Biz, Baş Denetçimizin de ifade etmesiyle, zaten “Vatandaş ile idare arasında köprüyüz.” diyoruz her zaman. O köprü vazifemizi görerek, kişinin 5510 sayılı Kanun’daki bu hükümden faydalanmasını sağladık. Banka sandıkları da SGK’yle birlikte bu anlamda, daha genel bu haklardan faydalanılması yönünde mevzuat değişikliklerini veya iş birliğini yaptılar.

Bizim kurumumuza yapılan başvurularda “gizlilik” seçeneği var ama eğer konunun hassasiyeti nedeniyle gerekiyorsa biz de gizli tutabiliyoruz, genelde de bu konularda hep gizli başvuru oluyor tabii. Gizli başvuruda, kişi aile içinde bir cinsel istismara uğradığını ve yargı sürecinde yaşadığı bazı sıkıntıları bize başvuruda anlattıktan sonra ve arkadaşlarımız iletişime geçtikten sonra aslında; bu yargıya taşınmış bir mevzu olduğu için tabii ki biraz evvel anlattığım gibi “incelenemezlik” verdik ama yine Bakanlığımızla iş birliği içerisinde oraya yönlendirilerek kadın psikolog, kadın avukat talebi doğrultusunda psikolojik ve hukuki destek almasına, kadın avukat görevlendirilmesine imkân sağladık, iletişimi sağladık ve konu, idari makamlarca takip edilip kişinin güvenliğinden emin olununca biz de dosyalarımızı o şekilde kapatıyoruz.

Bunun dışında, aile içi şiddete maruz kalan sosyal yardım talebinde bulunmuş kadınların başvuruları oluyor. Bunlarda da il ve ilçelerdeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarıyla tek tek irtibat kuruyoruz. Gerekli incelemeler ve teşvikler sonucu kadının gerekli yardımları almasına sağlıyoruz. Bu, hem vakıfta çalışan arkadaşları yönlendirmek hem haklarını bilen, bilmeyen şiddet mağduru kadınlar açısından -nereye başvuracağını da bilmiyor olabiliyor ama bize başvurmuş oluyor- o anlamda, onlara da sosyal yardım bağlanmasını sağlıyoruz.

Bu anlamda, Kamu Denetçiliği Kurumu olarak, kadınlara yönelik şiddetin sadece fiziksel ve cinsel şiddetle sınırlı olmadığını, kadının insan haklarının ihlali olarak kabul ediyoruz. Kadın hakları, özellikle engelli, muhtaç, yaşlı, mülteci, göçmen kadınlar, köylerde, kırsalda veya kent merkezine

uzakta yaşayan kadınlar, özgürlüğünden mahrum bırakılan veya koruma altında olan kadınlar, kız çocukları gibi çoklu hassasiyet durumları yaşayanların şiddetin her türlüşünden korunmasının önemini ayrıca hatırlatıyoruz. Kadına yönelik şiddetle mücadelede tüm kamu kurumlarının çok taraflı ve bütüncül yaklaşım içinde sıfır tolerans ilkesiyle mevzuatın etkin uygulanmasının, kurumsal kapasitenin geliştirilmesinin, farkındalık artırmaya yönelik eğitim çalışmalarının, politika üretmek için gerekli veri toplama ve araştırmaların yapılması için gereken önlemlerin alınmasını Kamu Denetçiliği Kurumu olarak önermekteyiz.

Bize bu fırsatı verdiğiniz ve böyle önemli bir konuda çalışma yaptığınız için de Komisyonumuza, Meclisimize teşekkürlerimizi arz ediyorum.

Son bir şey, sayın vekillerimize hazırladığımız çantalarımızda raporlarımız var, yaptığım sunumun, kararların daha ayrıntılı veya daha uzun versiyonunu da rapor şeklinde yaptık, onlar da orada. Onun da bilgisini vermiş olayım.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ben de teşekkür ediyorum.

Buyurun Vekilim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – İçinde var mı yok mu bilmediğim için bu soruyu soracağım yalnız.

Nafakayla ilgili size gelen, yapılan başvurular var mı? Bu kadınların ne kadarı nafakaya ulaşabiliyor; ne kadarı başvurularının sonucunda tahsil etme şansına sahip? Bu konuda bilgi sahibi misiniz?

Nafaka alacaklılarının nafakaya ulaşması konusunda ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz?

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Teşekkür ederim.

Öncelikle biz, önerilerde bulunmakla görevli bir izleme kurumuyuz, yani icracı bir niteliğimiz yok. İracı işlemleri bulunan idarelere tavsiyede, öneride bulunuyoruz. Bu anlamda, raporumuzda... Aslında, bu, sadece çocuk teslimiyle ilgili bir rapordur, biraz uzamasının nedeni, yoksulluk nafakasının da konuya girmesi oldu. Burada, bizim sahada yapılan toplantılarda, kendi yaptığımız toplantılarda da gördüğümüz, yasanın yorumlanmasında uygulayıcıda bir fiilî durumun oluşmasından kaynaklı bir anlaşmazlığın olduğu. Türkiye’den anlatılan her örneğin bir gerçekliği var. Burada, evet, kentte yaşayan, kendi imkânları olan, kendi geçimini sağlayan, maddi durumu iyi olan üç yıllık, beş yıllık evlilik yapmış bir kadın da var ama doğuda, güneydoğuda veya aslında batıda da düşünsek, köyde, kırsalda, boşandığı taktirde geçimini sağlayamayacak kadın da var. Bu evliliklerin uzunluğu, kısalığı, bunlar her türlü incelemeye ve araştırmaya muhtaç hususlar. Bu nedenle, olaya vaka bazlı bakmak gerektiğini, yasada aslında en geniş yetkinin nafaka tahsili veya aile hukukunda hâkime -ben de hukukçuyum- verildiğini görmekle birlikte, uygulamada bunun öyle kararlara yansımadağı görüldü. O zaman, en nihayetinde, uygulayıcıları daha rahatlatacaksa yasa değişikliği yapılmasında fayda mülhaza ettik.

Onun dışında, biz, bu aile mahkemelerinin daha ihtisaslaşması, bu anlamda, sadece hâkime de yük bindirmeden, biraz evvel saydığım sosyal hizmet uzmanlarıyla mahkemelerin güçlendirilmesi ve vakaya özel nafaka süresi ve nafakanın bedelinin uygulanması gerektiğini... Verisel anlamda bizim bir veri toplayabilme kapasitemiz yok, onu cevaplayamayacağım.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Zaten şu andaki uygulamamız vakaya özel değil mi? Hâkimin bu türlü takdir hakkı var. Kişilerin sosyal, ekonomik durumlarını araştırarak...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Konumuz nafaka olmadığı için Vekilim...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Süre konusunda da bir sonsuzluk yok zaten yani isteyen bir yılda bir başvuruyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Değerli Vekilim, aramızda konuşmayalım da...

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Tamam, peki.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Böyle düşünüyorsunuz ama tarafları dinleyince farklılıklar...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Nafaka ayrı bir konu, ayrı bir başlık, Komisyonumuz nafakayla alakalı değil.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Soruma aslında doğru bir cevap alamadım. Şöyle benim sorum size: “Bu konuda, size nafakayı tahsil edememe noktasında başvurular var mı? Bu oran nedir?” diye sordum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bu da aslında konumuz değil.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Ben gene de şöyle söyleyelim: Evet, var. İki taraftan da var.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Kamu denetçisi...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ama nafaka ayrı bir konu.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Nafakasını alamayan veya ödeyemeyen de... Yani ikinci evlilikten dolayı, bu nafakanın ödenmesinden dolayı zorluk yaşayan kadınlar da var. Her yansıyan problemde bize gelmiş başvuru var. Lakin, yargı kararıyla nafaka konusu bağlandığı için, bizim yetki alanımıza girmediği için biz bir özel rapor düzenledik, çok uzun sürer dediğiniz gibi, daha ayrıntılısını raporda bulacağımızı düşünüyorum Sayın Vekilim.

SUZAN ŞAHİN (Hatay) – Ayrıca, bu, birçok ülkede de... Aslında kamu denetçilerinin tavsiye kararı değil de resen müdahalede bulunabileceği bir sisteme geçiş mümkün olabilir mi? Böyle bir çalışmanız var mı olaylara karşı? Bu, resen denetçilik birçok ülkede uygulanıyor aslında.

KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK – Şöyle: Resen inceleme yetkisi Paris İlkeleri’nde de var. Şu andaki yargı reformu paketinde de olduğunu Başdenetçimizin... Bu uyum yasaları çerçevesinde bir yasa değişikliği gerekiyor, resen yetkinin Meclis tarafından bize verilmesi gerekiyor ama resen yetki verilmesi, kararlarımızın tavsiye niteliği dışına çıkacağı anlamına gelmiyor. O başka bir taraf ama ombudsmanlık kuruluşlarının yurt dışı örneklerinin hepsinde de tavsiye şeklinde. Bizim tavsiye kararlarımızın uygulanması yüzde 6, yüzde 7 seviyesinden, bu yıl, 2019’da yüzde 76’ya çıktı. Bunun da yurt dışında yüzde 80 olduğunu görüyoruz. Biz, tavsiye kararlarımızın uygulanmasında hem idaredeki farkındalık hem de demin dediğim Meclise -Meclise bağlı, ilişkili kuruluş- alt komisyona raporlarımızı sunduktan sonra bizimle iş birliği içinde çalışmayan veya tavsiye kararlarımızı uygulamayan kurumların en yüksek temsilcileri ve yöneticileri geliyor ve sayın vekillerimize niye kararları uygulamadıkları yönünde ifadelerde bulunuyor. Bunun da son iki üç yıldır bizim kararlarımızın uygulanmasında itici bir güç olduğunu görüyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani bu gösteriyor ki ombudsmanlık kurumu Türkiye’de yerleşmeye başladı. Nitekim, idarenin denetimi noktasında aslında çok önemli bir kurum. Dolayısıyla, Türkiye’de bu noktada ciddi bir mesafe katettiğimizi gösteriyor.

Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden aramızda arkadaşlarımız var.

Daire Başkanı Mustafa Çadır’dan başlayacağız.

Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Teşekkür ederim.

Sayın Komisyon Başkanım, sayın vekillerim, değerli katılımcılar; hepinizi kurumum adına saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bu herhâlde sizin 2’nci kez Komisyonu bilgilendirmeniz olacak.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Evet evet, detaylı bir bilgilendirme talep edildi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – İlkinde diğer arkadaş uzun bir sunum yapmıştı, siz yanındaydınız.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Evet, beraberdik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bu sefer sizden daha uzun, kapsamlı bir bilgi istiyoruz.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Evet efendim.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde daire başkanı olarak görev yapıyorum. Genel Müdürlükte temelde de kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki çalışmaları yürütüyoruz. Burada kadın konukevlerinin yürütülmesinden sorumlu Kadın Hizmetleri Daire Başkanımız Samiye Korkmaz Hanım’la birlikteyiz. ŞÖNİM’lerden sorumlu Şube Müdürümüz de burada, daha kalabalık bir ekip olarak geldik efendim, sorular olursa açıklamak açısından.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, ŞÖNİM’ler ve kadın sığınmaevleriyle alakalı şimdiye kadar biz Komisyonumuzda herhangi bir sunum almamıştık. Aslında 6284 kapsamında literatürümüze giren ve Türkiye’nin 81 ilinde hizmet sunan çok önemli kurumlar, kuruluşlar; çok da bilinmiyor konunun ilgilileri dışında. Dolayısıyla bu konuda anlatacağınız önemli çünkü şiddet mağdurlarının bizzat başvurduğu kurumlar ŞÖNİM’ler.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, tam olarak ifade ettiğiniz gibi biraz detaylandırarak o bölümü, özellikle kurumsal hizmetleri detaylandırarak ilerlemek istiyoruz. Sunumumuzu da bu bağlamda, bu çerçevede, özellikle bu odağa oturacak şekilde yaptık.

Biz temel çalışma alanlarımızı aslında 4 başlıkta özetleyebiliriz. Politika geliştirme ve izleme çalışmalarımız var, hizmet birimlerimiz var, mağdur destek sistemleri ve yoğun bir şekilde gerçekleştirdiğimiz farkındalık çalışmalarımız var. Ben ilk bölümde özellikle, politika geliştirme noktasında bulunduğumuz konumu özetlemek istiyorum kısaca.

Ülkemizde 2007 yılından bu yana düzenli olarak güncellenen, yeni öncelikler çerçevesinde yürürlüğe giren bir eylem planı sistematığımız var. Bildiğim kadarıyla da hakikaten konu özelinde, tematik eylem planları içinde bu kadar devamlılığı olan konunun önemini göstermek açısından en önemli konulardan biri, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Eylem Planı’nın sistematik olarak güncellenmesi. Hâlihazırdaki eylem planımız 2016-2020 yıllarını kapsıyor ve 5 temel alanda biz Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadele politikasının güçlenmesi, kurumsal hizmetlerin güçlenmesi, yapıların güçlenmesi konusundaki çalışmaları, ilgili tüm taraflarla iş birliği hâlinde takip ediyoruz.

Bu plan döneminde gerçekleştirdiğimiz önemli bir ilerleme şu oldu açıkçası: Daha önceki planları hayata geçirirken biz “Daha önceki planlarla birlikte bunun alanda daha etkin uygulanması konusunda neler yapılabilir?” diye sıklıkla düşünüyorduk ve bu anlamda yeni eylem planıyla birlikte şöyle bir

ilerleme sağladık efendim: 2016 yılında yerel eylem planları hazırlamaya başladık. Ulusal eylem planının yürürlüğe girmesiyle birlikte illerde, 81 ilde de eylem planı hazırlamaya başladık ve 2019 itibarıyla tüm illerde bizim ulusal eylem planının genel konseptini ele alan ama yerelin önceliklerini de içeren 4 temel başlıktan oluşan yerel eylem planlarımız var. Yani her ilin kendine özel ne yapması gerektiği konusunda, oradaki mülki idare amirimizin liderliğinde, ilgili birimlerin katılımıyla, katkısıyla düzenli olarak takip edilen, 81 ilde il eylem planımızın olmasını da hem ulusal hem de yerel düzeyde bu çalışmaların daha sistematik gerçekleştirilmesi bakımından önemli bir kazanım olarak değerlendiriyoruz. Bizim de bu çalışmaların hepsini merkezden takip ettiğimizi ifade edebilirim.

Bu politika geliştirme boyutuydu ama bir taraftan düzenli olarak izleme çok önemli bir nokta şiddetle mücadele politikalarında.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, bu eylem planını uygulayan yereldeki kurulda kimler var?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, yerelde, biraz sonra bahsedeceğim, bizim, kadına yönelik şiddetle mücadele il koordinasyon, izleme ve değerlendirme komisyonlarımız var; vali ya da vali yardımcımızın Başkanlığında, bu konuda doğrudan odakta olan ilgili birimlerin olduğu, üniversite ve sivil toplum kuruluşlarının da davet edildiği, altı ayda bir toplanan komisyonlarımız var. O komisyonlar bunun izlenmesinden sorumlu, Konunun sekretaryasını da ŞÖNİM’ler yapıyor. Yani ŞÖNİM’lerin sadece mağdur desteği değil aynı zamanda yereldeki politikanın ve bu çalışmaların takibi konusunda da bir rolü var aynı zamanda. Hani, ŞÖNİM bu anlamda bu eylem planlarının sekretaryalığını da yapmakta.

Ulusal anlamda bizim (2006/17) sayılı Başbakanlık Genelgesi döneminden bu yana her yıl düzenli olarak toplanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal İzleme Komitemiz var, Sayın Denetçimiz de bahsetti. 13’üncüsünü biz bu sene 15 Kasım’da, 3 Bakanımızın, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanımız, İçişleri Bakanımız ve Adalet Bakanımızın da katılımıyla, farklı kurumlardan, üniversitelerden 120 civarında katılımcıyla –Coşkun Hocam buradaydı- birçok kurumdan destek ve katkıyla çok güçlü bir şekilde, çok iyi bir şekilde gerçekleştirdik.

Ulusal komisyonun yanı sıra bizim 2016 yılında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik’imiz yürürlüğe girdi, bu yönetmelikle birlikte illerde, 81 ilde kadına yönelik şiddetle mücadele il koordinasyon, izleme ve değerlendirme komisyonları oluşturuldu. Bu komisyonların temel görevi “İlde şiddetle mücadelede ne aşamadayız? Uygulamada nerede aksaklıklar var? Bunları nasıl önleyebiliriz? Önümüzdeki dönemde neleri yapmamız gerekiyor?” şeklinde. Altı ayda bir vali ya da vali yardımcımızın Başkanlığında toplanıyorlar. İçinde il Emniyetten yetkililer, il Jandarma, Göç İdaresi, Sağlık, Millî Eğitim, Diyanet İşleri Başkanlığının ilgili temsilcileri gibi birçok birimden temsilciler yer almakta ve düzenli olarak bu toplantıları, raporları biz de takip ediyoruz. “Yerel anlamda ne yapılması gerekiyor? Ulusal anlamda bizim ne gibi bir ders çıkarmamız lazım?” Bunlardan yıllık olarak bir izleme raporu biz oluşturarak bu anlamda yerel çalışmaları da izlemeye çalışıyoruz. Yerel çalışmaları da bu noktada çok önemli görüyoruz.

Bu kısa girişten sonra, hızlıca, şiddet önleme ve izleme merkezlerini ve konukevlerini detaylandırarak ilerleyeceğiz. Şimdi, elimizde 2 önemli birimimiz var. Efendim, sizin de bahsettiğiniz gibi, yeni kurulan şiddet önleme ve izleme merkezleri yapımız ve daha çok barınma hizmeti odaklı kadın konukevlerimiz. Şiddet önleme ve izleme merkezlerimiz 6284 sayılı Kanun’la bir anlamda kurumsallaşmaya başladı. 6284 sayılı Kanun’un 14’üncü maddesinde şiddet önleme ve izleme merkezlerinin kurulması öngörülmüştü ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik de 2016 yılında yürürlüğe girdi. Çünkü ara dönemde bir pilot uygulama oldu, oradaki tecrübelerle yönetmelik şekillendirilerek 2016 yılında yürürlüğe geçti. Sonrasında, açılış standartlarımızı da

geliştirdik bu anlamda 81 ilde aynı standartta uygulamak açısından ve 2019 itibarıyla biz 81 ilde şiddet önleme ve izleme merkezlerinin yapısını oluşturduk. En son Şırnak ilimizin bu ay içinde açılış onayını vererek, biz, 81 ilde yapıyı güçlendirerek ilerlemeye çalışıyoruz. Şu an her noktada bir şiddet önleme ve izleme merkezi yapımızın olduğunu, güçlendirerek ilerlediğimizi ifade etmek isterim.

ŞÖNİM’lerde de genel anlamda -sadece mağdur desteği olarak düşünmeyelim- aslında bir kurumlar arası koordinasyon gibi önemli bir misyon var çünkü bu sadece Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ya da o Bakanlığın ilgili birimlerinin katkısı, katılımı, dahliyle değil tüm birimlerin etkin ve koordine şekilde çalışmasıyla gerçekleştirilen bir yaklaşım gerektiriyor. Bu noktada ŞÖNİM’lerin kurumlar arası koordinasyonu sağlama gibi çok temel bir görevi var; bunun yanı sıra mağdura yönelik psikososyal destek, ekonomik destek, hukuki destek gibi temel hizmetleri var. Gerekli yönlendirmeleri ve rehberliği ŞÖNİM sürekli, aktif şekilde sunuyor. Bunun yanı sıra, özellikle konukevine yönlendirme noktasında konukevine geçişin ŞÖNİM üzerinden sağlanması, konukevinin gizliliğinin korunması ve o noktada ilk müdahalenin etkin sağlanması açısından önemli. Bunun yanı sıra, önleyici hizmeti ŞÖNİM’lerde güçlendirmeye çalışıyoruz yani önleyici hizmetlerden bahsettiğim, toplumun farklı kesimlerine yönelik birçok eğitim farkındalık çalışmalarını, askerlere yönelik, bedelli askerlere yönelik eğitim farkındalık çalışmalarını ŞÖNİM’deki meslek elemanlarımız, personelimiz vasıtasıyla gerçekleştiriyoruz. Bu anlamda sadece mağdur desteği değil hem politika geliştirme hem önleyici anlamda da ŞÖNİM’lerin kapasitesini geliştirme konusunda çalışıyoruz.

ŞÖNİM’lerde farklı mesleklerden bu alanda tecrübeli arkadaşlarımız görev yapmakta. İşte, sosyal çalışmacılarımız, psikologlarımız, sosyologlarımız, rehber öğretmenlerimiz, avukatlarımız; özellikle çok kritik noktada hızlı bir şekilde vakaya müdahale, bilgilerin toparlanması konusunda polis irtibat görevlilerimiz var Emniyet Genel Müdürlüğünden görevlendirilen. İş ve meslek danışmanlarından da özellikle büyükşehirlerde çok fazla destek alıyoruz; diğer illerde de onlarla irtibat hâlinde işe yönlendirme, istihdama yönlendirme konusunda iş birliğini sağlıyoruz.

Slaytta ŞÖNİM’lerden yıllar itibarıyla hizmet alan kişi sayıları var. Aslında bu, şundan dolayı önemli: Efendim, siz de söylediniz, ŞÖNİM’ler daha yeni yeni kurumsallaşıyor; aslında ŞÖNİM’den hizmet alan kişi sayısının artması bizim için çok önemli, demek ki daha fazla kişiye erişebiliyoruz, daha fazla kişiye ulaşabiliyoruz, daha fazla kişiye dokunabiliyoruz. Bu noktada ŞÖNİM’lerin daha fazla tanınmasıyla, sistem içinde daha güçlenmesiyle, müdahale ettiğimiz, destek olduğumuz ya da bize ulaşan vaka sayısının da artacağını, bu noktada daha fazla kişiye bu hizmeti ulaştırabileceğimizi değerlendiriyoruz. Bu noktada güçlenerek ilerlediğimizi özellikle ifade etmek isterim.

Kadın konukevlerine geçmeden önce özellikle sosyal hizmet merkezlerini de vurgulamam lazım. Şu konu çok gündeme geliyor: ŞÖNİM’ler sadece merkezde, ilde 1 tane ŞÖNİM var, bizim her ilçede ŞÖNİM açmamız lazım. Şimdi, bizim sosyal hizmet merkezlerimiz var Bakanlığa bağlı, sayısı şu an 300’ün üzerinde, özellikle büyük ilçelerde güçlü bir şekilde yapılanan. Biz her sosyal hizmet merkezinde kadın hizmet irtibat noktaları kurduk yani sosyal hizmet merkezi içinde bizim hizmetlerimize ilişkin, şiddet konusunda başvurulacak ya da şiddet konusunda yapılacak incelemeler konusunda irtibat kişileri, irtibat noktaları oluşturduk. Birçok ilçemizde sosyal hizmet merkezlerimiz var, biz onları aslında ŞÖNİM olarak düşünüyoruz, onlar da ŞÖNİM. Yani Türkiye’de 80 tane ŞÖNİM yok, aslında 320 de sosyal hizmet merkezi var; 400’e yakın ŞÖNİM var çünkü onlar da temel noktada o hizmeti sunacak, hizmet kapasitesi güçlendiğinde etkin hizmeti sunacak önemli sosyal hizmet kuruluşları. Biz, şiddeti çalışırken sadece sosyal hizmet...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, şunu sormak istiyorum: İlçelerde sosyal hizmet kuruluşları, ilde ŞÖNİM var. Bu sosyal hizmet kuruluşlarında psikolog gibi, sosyal çalışmacı gibi uzmanlar var mı?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Aynı profile efendim, aynı profile yani psikologlar, sosyal hizmet uzmanları, sosyologlar SHM’de de aynı şekilde yapılmış durumda. Aynı zamanda ASDEP görevlileri de sosyal hizmet merkezleri bünyesinde çalışıyor. Bu konuda daha detaylı hizmet, vakaya müdahale, vaka yönetimi konularında daha detaylı eğitim vereceğimiz kişileri tespit etmek açısından ve ŞÖNİM’le doğrudan irtibatlanacak vaka takibindeki kişileri tespit etmek açısından o irtibat noktalarını ve irtibat kişilerini belirlemeyi önemli gördük çünkü düzenli mesleki eğitimler yapıyoruz ve oradaki irtibat noktasındaki arkadaşlar bizim uç noktamız oluyorlar. Bu anlamda ağı yani vakaların başvurabileceği ağları ve vakaya müdahale ağlarını genişleterek ilerlemeye çalışıyoruz. Hani, bu anlamda ŞÖNİM ve SHM’yi birlikte düşünmek lazım, o ağı geniş düşünmek lazım. Bu 2 yapı birlikte, koordine şekilde, daha etkin ilerlediği ölçüde biz, daha geniş bir ağda, daha fazla mağdura destek hizmeti sunabileceğimizi değerlendiriyoruz.

Aile Bilgi Sistemi, bu sene itibarıyla 81 ilde başladığımız önemli bir çalışma. Bakanlığımız tek bir sistemde, Aile Bilgi Sistemi’nde tüm hizmetlerin ortak bir veri tabanında kayıt altına alınması ve daha etkin izlenmesi konusunda bir modül geliştirdi. Orada da “Kadın Modülü” dediğimiz modül, şiddet önleme ve izleme merkezlerinin, kadın konukevlerinin ve bahsettiğimiz sosyal hizmet merkezlerinin kadın birimlerinin kullandığı bir modül. Yani şu an bütün kurumlarımız o tek envanterde, tek ortak veri tabanında kayıt ve takip sağlayabiliyorlar. Bu sistem neden önemli bir sonraki slaytta açıklamak istiyorum. Şöyle: Şu an bu sistemi biz Adalet Bakanlığı UYAP sistemine bağladık, Emniyet Genel Müdürlüğü POLNET sistemine bağladık. Jandarma Genel Komutanlığı sistemine de inşallah bu ay içinde entegrasyonu tamamlayıp bağlayacağız. Buradan şunu söylemek istiyorum: Herhangi bir mahkeme tarafından 6284 sayılı Kanun kapsamında bir karar alınıyorsa bu karar aynı anda ŞÖNİM’e ulaşıyor efendim, posta süreci beklemeksizin, herhangi bir gecikme olmaksızın, aynı anda. Ankara’nın herhangi bir yerinde, Şereflikoçhisar’daki bir polis merkezine bir mağdurumuz başvurduğunda, anında, bilgisi kayıt altında alındığı an ŞÖNİM’e ulaşıyor. Bu da şunu sağlıyor: Biz, Türkiye’nin herhangi bir yerinde bir vaka başvurduğunda, hızlıca sosyal hizmet müdahalesini başlatmayı hedefliyoruz çünkü eskiden bu posta süreçleri, faks süreçleri bekleniyordu, şu an veriler önümüze geliyor, daha önceki başvurularını görebiliyoruz, daha önce ne gibi bir işlem yapıldığı konusunda bir bilgiye erişebiliyoruz ve bu anlamda hızlı bir şekilde sosyal hizmet müdahalesini başlatmayı hedefliyoruz. Bunu sağladığımız yerde, biz hakikaten bu mekanizmalar arasındaki bağlantıları da güçlendirerek, o dediğimiz büyük vaka yönetim sistemini, risk yönetimini de daha sağlıklı bir şekilde kurabilmeyi hedefliyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani UYAP’a bağlanıyor, öyle mi?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Evet evet, UYAP’tan mahkeme onayladığı an bize ulaşıyor mahkeme kararları.

Polis merkezine bir kadın başvurdu, aile içi şiddet kayıt formları dolduruluyor, aile içi şiddet kayıt formu doldurulduğu an bütün bilgileri bize ulaşıyor. Zaten kanunen gelmesi gerekiyor ama şu an on-line olarak bize ulaşıyor, biz de hızlı şekilde hizmeti başlatabiliyoruz. Bu, ŞÖNİM’in bu anlamda görüş alanını çok genişleten, hizmet ve çalışma sürecini çok hızlandıran bir uygulama. Bunu ileride Sağlık Bakanlığıyla da bağladığımız yerde geniş anlamda kadına şiddetle mücadele veri tabanımızı etkin bir şekilde sağlayacağız ama aslında veri tabanının büyük bölümü de kurulmuş durumda çünkü mahkemeler ve Emniyet Genel Müdürlüğüne başvuru düzeyi daha fazla hitap ettiği nüfus itibarıyla. Büyük ölçüde yapıyı ana hatlarıyla oluşturduğumuzu söyleyebilirim.

Kadın konukevlerimiz de bu sisteme bağlı. Kadın konukevlerimizde bu sistemde; kapasite bilgileri, yerleştirmeler, iller arası nakiller hızlı ve etkin şekilde sağlanabiliyor, verilen hizmetlerin takibi sağlanabiliyor. Bu uygulamalarla, elektronik sistemlerden faydalanarak biz hizmetlerin ilerleyen dönemde daha da etkin şekilde ilerleyeceğini düşünüyoruz.

Uygun görürseniz efendim, Daire Başkanımız kadın konukevleri konusunda bilgilendirmeye devam etsinler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi de Samiye Korkmaz Hanımefendi’yi dinleyeceğiz.

Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Sayın Başkanım, sayın vekillerim, sayın katılımcılar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Daire Başkanımız Mustafa Bey’in de ifade ettiği gibi, kadın hizmetleri yani kadın hizmetlerinin altında yer alan, bizim hizmet verdiğimiz grup yatılı kuruluşlarımız, kadın konukevleri hakkında bilgilendirmek istiyorum.

Kadın konukevi hizmetlerimizi gene Bakanlığımız tarafından hazırlanan kadın konukevleriyle ilgili iç mevzuatımızdaki hükümler kapsamında yürütmekteyiz. Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik’in 6’ncı maddesinde aslında kimlerin, hangi kurumların bu hizmeti vereceği isimlendirilmiş durumda. Kurumumuz, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının kadın konukevi hizmetini verebileceği ilgili yönetmelikte belirtilmiştir. Bu kapsamda da 2019 Ekim ayı itibarıyla Bakanlığımıza bağlı hâlihazırda 110, belediyelere bağlı 32, sivil toplum kuruluşu olarak 1 ve Göç İdaresine bağlı 2 olmak üzere 145 tane kadın konukevimiz mevcut olup 3.482 kapasiteyle hizmet vermekteyiz.

“Kadın konukevi hizmeti nedir? İçeriğinde neler vardır?” diye genel bir başlık atacak olursak, şiddete uğramış veya uğrama ihtimali bulunan kadınlar ve çocukların hizmet aldığı yatılı hizmet kuruluşlarımızdır. Burada verdiğimiz hizmetler sürelidir, altı ay. Yönetmelik altı ay olarak süreyi belirlemiştir, ancak kadının ve çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda süre uzatımına gidilmektedir. Kadın, eğer ihtiyacı varsa, gidecek yeri de bulunmuyorsa kendisi için uygun zaman belirlenene kadar kuruluşlarımızdan hizmet alabilmektedir.

Kuruluşlarımızda ne tür hizmetler veriyoruz? Psikososyal destek hizmetlerimiz var. Bu kapsamda da kuruluşlarımızda özellikle psikolog, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimci kadrolarında meslek elemanlarımız mevcut. Bu arkadaşlarımız aracılığıyla hizmetlerimizi veriyoruz. 31 Ekim itibarıyla bir yıllık süreçte rehberlik, danışmanlık ve yönlendirme olarak 34.217 vakayla çalışılmıştır.

Gene, psikolojik destek hizmeti kurumumuzda görevli meslek elemanlarımız aracılığıyla verilmektedir. Tabii ki daha ileri bir ihtisas kuruluşu yönlendirilmesi gerekiyorsa da bununla ilgili hastanelerle, üniversitelerle gerekli iş birliği yapılmakta. Psikolojik destek olarak da 19.242 hizmet verilmiştir bugüne kadar.

Hukuki desteğimiz: Hukuki destek hizmetini Bakanlığımızın il müdürlükleri bünyesinde görev yapan hukuk birimlerindeki avukatlarımız aracılığıyla, baroların adli yardım birimleri aracılığıyla ve gene baroların diğer hizmet birimleri aracılığıyla yürütmekteyiz.

Gene, kadın ve çocukların ihtiyaç duyduğu tıbbi destek, geçici yardımlar, sosyal yardımlar da kurumumuzun meslek elemanları tarafından yürütülmektedir. İstihdama yönelik, meslek edindirmeye yönelik çalışmalarımız da mevcuttur.

Ben son beş yıldaki kadın konukevlerinden yararlanan kadın ve çocuk sayılarını da özellikle sizlerle paylaşmak istiyorum. Ekim 2019 itibarıyla ortalama 54 bin kadın ve çocuk kuruluşlarımızdan bu yıl itibarıyla hizmet almış bulunmaktadır. Yıllar itibarıyla da verilerimiz bu şekildedir.

Özellikle kadınların tekrardan yaşamlarını kurgulayabilmeleri, çocuklarıyla beraber hayatlarını sürdürebilmelerine yönelik faaliyetlerimiz kapsamında istihdama yönelik çalışmalarımız önem arz etmekte. Yıllar bazında işe yerleşen, meslek edinen, okuma yazma kurslarına katılan kadınlarımıza ilişkin bilgiler bu şekildedir. Bunun dışında Bakanlığımızın ücretsiz kreş uygulaması, daha doğrusu Bakanlığımıza bağlı özel kreş ve gündüz bakım evlerinde açılan yüzde 3'lük kontenjanımızdan yararlandığımız çocuklarımız bulunmaktadır. Bunların da 2019 itibarıyla sayıları 4.981'dir.

Burada, geçen hafta sayın vekillerimizin ziyaretinde de aslında, bu, soru şeklinde gündeme gelmişti “kadın istihdamı” başlığı altında. Bizim öncelikle amacımız, kadın konukevine gelen kadınların güvenli ve gizlilik ilkesiyle hareket ettiğimizi bilecekleri, sorunlarının çözümünde onlara destek olduğumuzu hissedebilecekleri bir ortamı görmelerini istiyoruz. Bu nedenle de kuruluşa gelir gelmez ilk hedefimiz, herhangi bir iş yönlendirmesi yapmak değil. O güçlenme ve güven sürecini tamamladıktan sonra kadınların hem becerileri hem de yönlenebilecekleri alanların tespitiyle uygun alanlara yönlendirilmesini sağlamaya çalışıyoruz.

Bunun dışında, kuruluşlarımızda çocuklarımız da var yani kadınlarla beraber çocuklarımız da kalıyorlar ve o çocukların birçoğu şiddete tanıklık etmiş durumdadır. Biz çocuklarımızın sağaltım sürecine de destek olmak istiyoruz. Bu amaçla da psikososyal destek hizmetlerinin standardizasyonunu önemsiyoruz, buna yönelik çalışmalarımız da devam etmekte.

Kadın konukevleriyle ilgili yürüttüğümüz çalışmaların en önemlisi, ihtisas kuruluşlarımızın oluşturulması. Buna neden ihtiyaç duyduk? Aslında verilere baktığımızda, özellikle 2019 verileri üzerinden gidecek olursak, neredeyse yarıya yakını barınma amacıyla gelen kadınlar. Böyle olunca da kadınların ihtiyaçları ve ihtiyaçlarına yönelik hizmetler de çeşitleniyor. Bu nedenle biz ihtisas kuruluşlarının oluşturulmasını amaçladık ve risk temelli bir yaklaşımla farklı özellikleri, hassasiyetleri ve ihtiyaçları olan kadınlara yönelik hizmet kuruluşlarımızı oluşturmaktayız. Elbette bu ihtisaslaşmanın bir alt başlığında da hizmet standartlarımız ve öz değerlendirme rehberimizin de varlığı yer almaktadır. 81 ilimizde buna yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Bunun yanında, gene, hem 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda da ifade edildiği gibi hem de Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde de ifade edildiği gibi, belediyelerin de kadın konukevi açmasına yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir. Yakın zamanda buna yönelik bir çalıştay gerçekleştirdik. Kolaylaştırıcı olmak, süreci onlar adına hızlandırabilmeye yönelik bir taslak rehber ve yönerge taslağı üzerinde de çalışmalarımız devam etmektedir.

Benim arz edeceğlerim bu kadar. Son sözü söylemeden önce şunu ifade etmek istiyorum: Bakanlığımızda kadın konukevi hizmeti verirken hâlihazırda 1.866 personelimizle hizmet gerçekleştirmekteyiz. Bu personelimizin 600 kişisi meslek elemanıdır; psikolog, sosyal hizmet uzmanı, çocuk gelişimci olarak görev yapmaktadırlar ve bu arkadaşlarımız yıl içinde kadın ve çocuklara yönelik, alanlarıyla ilgili mesleki çalışmaları yürütmekte. Biz bu çalışmaları desteklemek amacıyla da hem il müdürlüklerimiz hem de Genel Müdürlüğümüz olarak personelimize yönelik düzenli eğitimler vermekteyiz; görüşme teknikleri, vaka yönetimi ve mevzuata yönelik düzenli eğitimlerimizi vermekteyiz.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Teşekkür ediyorum.

Peki, şu anda kadın konukevlerinden faydalanan kaç kişidir? Bu konuda bir istatistik verebilir misiniz şu anda kaç kişi kalıyor Türkiye genelinde?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Bugün itibarıyla...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Yani şu an, gün itibarıyla kalan 1.200 sayıdır ABS’den günlük veri olarak çekebileceğimiz, 800 de çocuk sayımızdır yani 2 bin kişi.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – 2 bine yakın kişi kalmaktadır.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Tamam.

Teşekkür ediyorum.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Ben teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi de yine Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Hukuk Müşaviri Berrin Sevil Kazancı konuşmacımız.

Buyurun Berrin Hanım.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Merhabalar.

Berrin Sevil Kazancı ben, Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Hukuk Müşaviri. Uzman arkadaşımız Yasemin Kırmızı’yla beraber bu sunumu gerçekleştireceğiz.

Bilindiği üzere, 6284 sayılı Kanun’la beraber Bakanlığımızın davalara müdahillliği, CMK üzerinden tanınan müdahillliğe destek mahiyetinde, ayrıca kanunun 20/(2)’nci maddesi uyarınca Bakanlığımız tarafından bizzat mahkemelerce yapılan ihbarlar ve vatandaşların kendi şikâyetlerini, taleplerini dile getirmeleri üzerine gerçekleştirilmektedir. 6284 sayılı Kanun’un bahse konu 20/(2)’nci maddesi “Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idari, cezai, hukuki her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Esasında biz, tabii, uygulamada daha ziyade, Bakanlık olarak davalara müdahillik sürecinde genel anlamda kamuoyu nezdinde ve diğer kurumlar nezdinde ceza davalarına müdahillik talep eden konumdayız. Genelde de bu şekilde olmaktadır müdahilliklerimiz çünkü ana hizmet alanımız şiddetle mücadeledir. Ancak, biz konusu itibarıyla -müdahil olunmasında- yasanın genel amacı kapsamında değerlendirdiğimiz, yoğun şiddet içeren hukuk davalarına ve diğer hususlara da müdahillik talep etmekteyiz. Ancak, dediğim üzere, biz bu müdahillikleri daha ziyade ceza davaları üzerinden sürdürmekteyiz. Bu kapsamda...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, bütün ceza davalarına yani size ihbar edilen, size gelen, ŞÖNİM’ler vasıtasıyla size başvuran bütün şiddet vakalarının -ceza gerektiriyorsa, tabii hakkında soruşturma varsa- bütün ceza davalarına katılıyor musunuz, hepsine?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Bunun, tabii, inceleniyor olması gerekiyor. Bize aslında daha ziyade davalar doğrudan Adalet Bakanlığı ve mahkemeler kanalıyla gelmekte. Zaten ŞÖNİM’e gitmişse vakalar, Adalet Bakanlığına, yargısal sürece zaten girmiş olmakta ve mahkemeler doğrudan bize ihbar etmeyi tercih etmekte. Tabii ki bireysel başvurular olması, yargıya henüz intikal etmemiş, etmek üzere olan, daha doğrusu sorgulama aşamasında olan vakalarla da ilgili biz önceden gerekli yazışmaları yapmaktayız ilgili mercilerle, savcılıklar da dâhil gerekli yazışmaları yapmaktayız. O yüzden, ŞÖNİM’den bir bilgi almak şeklinde değil, daha ziyade yargıyla bağlantılı bir şekilde davaya müdahillik değerlendirmesi yapmaktayız. Ancak, bu kapsamda

değerlendirmeleri doğrudan bize herhangi bir vakanın, bir davanın iletilmesi şeklinde değil; daha ziyade kanun kapsamında bizim müdahil olmamızın fayda sağlayıp sağlamayacağı üzerinden değerlendirme yapmaktayız.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani siz ŞÖNİM’ler bünyesinde çalışmıyorsunuz o zaman...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Hayır.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – ...siz ayrı bir birim olarak çalışmaktasınız.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Evet. Ancak, avukatlarımız ŞÖNİM’lere de taşrada, ilde destek olmaktadır.

Bu arada avukat sayımızı da arzu ederseniz arz edeyim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Tabii.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Bakanlığımız merkez teşkilatında Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünde 30 hukuk müşaviri, 1 uzman ve il müdürlüklerinde 112 avukat görev yapmakta ve şu anda da alınmak üzere olan -diğerleri tabii ki şu anda istihdam edilmiş ve süreç içerisinde görevini ifa eden arkadaşlardır- yeni yapılmış olan alımla beraber güvenlik soruşturmaları devam eden ve aralık ayı itibarıyla istihdam süreci tamamlanacak olan 80 avukatımızın istihdamını beklemekteyiz. Ayrıca, yeni ilana çıkmış olan avukat ilanımız da vardır, o vesileyle de 30 avukatla yargısal süreçte dava takibimiz devam edecektir; bu şekilde sürdürmekteyiz. Şöyle olmakta, mahkemelerin bize ne şekilde bildirimde bulunduğu, tebligatta bulunduğu belki meraklarınızı celbeder: Ya doğrudan Genel Müdürlük olarak, Bakanlık olarak görüp tüzel kişilik anlamında Genel Müdürlüğümüze bildirimde bulunulmakta ya da doğrudan taşradaki il müdürlüğümüzdeki avukatlar aracılığıyla onlara tebligatta bulunulmakta. Her iki durumda da biz Genel Müdürlüğümüze gelmesi durumunda eğer ki dava takibi yapılmayacak boyuttaysa bilhassa gerekçeli karar bildirilerek...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, şöyle: 6284 sayılı Kanun’un 20’nci maddesine istinaden şiddet gördüğünü ifade eden bir kişi eğer devletin kurumlarına başvurduysa ve ceza davası açıldıysa mahkeme tarafından sizlere ihbarda bulunulduğunu ifade ettiniz ve bu ihbara istinaden, tebliğe istinaden de siz katılıyorsunuz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, bu ihbarda bulunulmak zorunda mı size? Bu yasadaki tam ayrıntıyı şey yapamadım, atladım ben onu.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Konu şöyle: Esasında 6284 sayılı Yasa 2012 yılında çıkmış olmakla, yayımlanmış olmakla beraber bir müddet bu yöndeki müdahillik taleplerimiz yargı çevrelerince yoğun bir şekilde kabul görmedi ancak 2015 yılı Kasım ayı itibarıyla Yargıtay tarafından 2. Ceza Dairesi tarafından bir ilam söz konusu oldu. Bu ilamla beraber yargı organlarına, mahkemelere doğrudan davaları bize ihbar etme yükümlülüğü getirildi ve mahkemelerin birçoğu bu yükümlülük kapsamında bize ihbarlarını gerçekleştirmekteler. O yüzden de artan oranda yargı çevrelerinin bir kısmı hâlâ bu ihbardan imtina etmekte. Zaten yargının üzerine düşen vazifeyi yerine getirdiğini ifade ederek...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Zaten avukat istediği zaman baro kendisine avukat gönderecek. Hâliyle mutlaka CMUK gereğince birtakım hakları var. Ayrıca Adalet Bakanlığına da belki ihbar yapılmayabilir. Yani orada zorunluluk var mı, yok mu? Onu merak ettim.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii ki ilama bakıldığı vakit bir zorunluluk var, ilam itibarıyla bozma sebebi sayıyor, Yargıtay bize davaların ihbar edilmemesini bozma sebebi sayıyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Son Yargıtay kararından sonra...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii, 2015 tarihli Yargıtay ilamı sonrasında bozma sebebi. Bu nedenle zaten 2015 yılında yoğun bir şekilde davayla karşılaştık. Bir de şunu belirtmek gerekir ki bizim müdahil olduğumuz davalar fiilin gerçekleştiği, konunun yargıya doğrudan intikal ettiği an itibarıyla başlamıyor, her aşamada biz müdahillik talep edebildiğimiz için 2015 yılında kesinleşmemiş tüm kararlar bize ihbar olunmaya başlandı. O yüzden fiilin gerçekleşme tarihi...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – İşiniz arttı yani işiniz çoğaldı.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Hamdolsun.

İş yükü anlamında biz vakaların bu kadar yoğun olmasından özellikle çok mağdurusuz ve ondan dolayı biz sıkıntılarımızı dile getiriyoruz ama iş yoğunluğumuzun artmasını gözlemliyoruz da biz bunu, mahkeme kararlarında da gözlemliyoruz, sahada da geri bildirimlerini alıyoruz. Aslında iş yükümüz artmakla beraber anlamlı olduğunu, işe yaradığını düşünüyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, sizin takip ettiğiniz davalarda ayrıca baronun da avukatı, mağdurun avukatı, CMK avukatı da katılıyor mu genellikle?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii, aynen, katılabilmekte, CMK avukatları zaten daha ziyade kişinin adli ve ekonomik sıkıntıları dolayısıyla kişilerin yanında yer alıyor. Biz Bakanlık adına toplumun, kamunun özellikle suçtan zarar gören olması dolayısıyla bilhassa bu davalara katılmamızı yargı organları kabul ediyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Davayı takip ediyorsunuz.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii, bu, ona engel bir durum değil.

Bir de davaların, vakaların bize ihbar olmasının şöyle bir artışı var: Biz bu olayı sadece yargısal süreçte, bir dava takip aracı olmaktan ziyade, bir vekâlet aracı olmaktan ziyade, vakanın en ağırlaştığı nokta, bize geldiği nokta olduğu için, aileler, kadın, çocuk hakkında, aile bireyleri hakkında sosyal inceleme yapmak ve gerekli tedbirlere başvurmak açısından bu davaların ihbarlarını çok önemsiyoruz. Bu anlamda sadece CMK tarafından atanan, barolar tarafından atanan avukatlar tarafından dava takibi yapılmasının Bakanlık olarak devletin bizzat münhasır bu görevle görevli bir idaresi tarafından bu tarz vakaların takip edilmesi arasında sonuçları itibarıyla, sosyal sonuçları itibarıyla çok ciddi farklılıklar olduğunu biliyoruz, amacın bu olduğunu da biliyoruz, sonuçları itibarıyla da genel anlamda olumlu geri bildirimler almaktayız.

Çarpıcı bir tablo var karşımızda, yıllara sâri olarak bizim müdahil olduğumuz dava sayısı: Gördüğünüz üzere, 2015 yılında 3.494 olan dava sayımız, 2016'da 11.477; 2017'de 46.880; 2018'de 72.143 ve güncel rakam 2019'da 111.149 olarak artan oranda müdahil olduğumuz dava sayısı karşımıza çıkmaktadır.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Bir soru sorabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Bu, bütün davaların 111 bin olduğunu varsayabilir miyiz 2019'da yoksa katılmadığınız, müdahil olmadığınız davalar da oldu mu?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii, bu, müdahil olduğumuz davalar. Müdahil olmadığımız davalar da vardır.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Çok mu oranı?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Oransal anlamda şöyle söyleyebilirim: Bunu vaka bazlı düşündüğümüz için biz önümüze herhangi bir iddianame veya gerekçeli karar geldiği vakit değerlendirmeyi şu şekilde yapıyoruz: Özellikle aile hakkında bir sosyal inceleme yapılması durumunda o ailenin lehine sonuçlanacak, birilerini rızaya sevk edecek şekilde değil, tarafların özgür iradeleriyle o aile içerisinde birey olarak var oluşları itibarıyla fayda sağlanıp sağlanmayacağı yönünde bir değerlendirme yapıyoruz. Doğrudan il müdürlüklerine bu tarz dosyaları yönlendiriyoruz, aileyle mümkün mertebe iletişim kurup mutlaka yapılması gereken bir şey var mı yargısal anlamda, bunun değerlendirmesini yapıyoruz. Haddizatında bazen tarafların şikâyetinden vazgeçtiği vakalar da geliyor veya hiç şikâyetçi olunmayan vakalar da geliyor. Mesela, mağdur sıfatıyla çok fazla vaka gelmekte. Şikâyetçi değil karşı taraf ancak biz bu şikâyetçi olmamanın arkasında iradeyi sakatlayan herhangi bir durum var mı, kişiler herhangi bir cebir, tehdit, hile altında mı bu şikâyet hakkından vazgeçmekte yoksa aile hayatlarını sürdürmeleri açısından yaşanan fiiller çok elzem olmadığı düşüncesiyle mi şikâyetten vazgeçiyorlar? Bunun mümkün mertebe araştırılmasını istiyoruz. Bazen şikâyetten vazgeçilmiş olsa dahi yasa kapsamındaki olayların vahametini nazara alarak şikâyetten vazgeçilmiş olsa dahi biz davaya müdahillğe devam edebiliriz ama her vakayı kendi içinde değerlendirdiğimiz için şu kadarına müdahil oluyoruz, bu kadarına olmuyoruz gibi bir rakam belirtmemiz vakaların süreklilik arz etmesi itibarıyla söz konusu olamıyor açıkçası.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi, zaten vakalarla alakalı istatistikler de var yani ayrıca Türkiye genelinde.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani onu şu an hatırlamıyoruz ama o da tutuluyor.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Aynen.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ama size ihbarlar çoğalmış.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Rakamın artmış olmasının sebebi, bize ihbarların yoğunlaşması dolayısıyla. Yoksa bu tablo Türkiye’deki şiddet ve şiddet eğiliminin yoğunlaştığı anlamına gelebilecek, doğrudan bunu ifade edebilecek bir tablo değil; bu, bize ihbar olunması sonucunda yapılan müdahillik değerlendirmesiyle alakalı bir tablo.

Şu anda, Türkiye itibarıyla, şiddeti de gösterecek şekilde aslında, yargıya yansımış şiddetin tablosunu görüyoruz. En yoğun olarak şiddet vakalarının yaşandığı il İstanbul, 2’nci sırada Ankara, sonra İzmir gelmekte. Kadına yönelik şiddetle alakalı yargıya yansımış en az vakanın gözlemlendiği il ise Bayburt olarak karşımıza çıkmakta.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Bu, frekans değil mi?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii, vaka sayısı itibarıyla tamamen, az önceki tablonun il bazında değerlendirilmesi diyebiliriz biz buna.

İsterseniz en az şiddetin olduğu yerden mi başlayalım? 5 ili sıralamak isteriz size, en az şiddetle karşılaşılan iller: Ardahan, Gümüşhane, Bitlis, Siirt, Bayburt şeklinde. En yoğun karşılaşılan iller ise İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya ve Mersin olarak karşımıza çıkmakta. Tabii, burada göz ardı edilmemesi gereken gerçeklerden biri de demografik yapının yanında etnik ve kültürel yapı da bunda etkili. Yargıya başvurma hakkını toplumumuzun tüm bireylerinin eşit bir şekilde kullanmadığını da bir taraftan düşünmekteyiz.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Küçük bir not ilave etmek istiyorum eğer müsaade ederseniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Buyurun.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Rakamlarla çok fazla ilgilenen birisi olduğum için küçük bir notu düşme ihtiyacı hissettim burada.

Şimdi, verilen rakamlar frekans. Nüfusa orantılı bir şekilde dağıtıldığı zaman İstanbul ilk sırada olmaktan çıkıyor. Belki de Ardahan, o saydığınız küçük iller ilk sıralara bile taşınabilir. Dolayısıyla bütün analizleri bu orantılar üzerinden düşünmek lazım. Bence frekans çok yanıltıcı bir veri burada.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Dosyaların illere göre dağılımından bahsediyoruz.

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Doğrudur.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Şiddet eğilimden bahsediyor olsak farklı bir frekans bahsetmek...

POLİS AKADEMİSİ GÜVENLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ SUÇ ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ, GÖÇ VE SINIR GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ DOÇ. DR. COŞKUN TAŞTAN – Ama dosya sayısı zaten şiddetin dağılımıyla ilgili bir gösterge yani şiddetin olduğu yerde dosya sayısı daha çok artıyor, başvuru sayısı ona göre belirli hata paylarıyla artabiliyor. Sadece küçük bir not olarak düşmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Tabii, anlıyorum ben sizi.

Biz biraz daha Bakanlığın müdahillliği açısından olayı dile getirmeye çalıştığımız için tabii ki bu da ayrıca değerlendirilebilecek bir husus.

2019 yılı itibarıyla bizim davalarımızı oransal anlamda suçun nevine göre sıraladığımız tablomuz. Gördüğünüz üzere en büyük halkada yerini alan suç yaralama suçu. Gerçi biz bu yaralama suçunun daha fazla büyük bir orana, yüzde 80'lere vardığını düşünüyoruz, burada yüzde 65'ten bahsedilmekte. Bu, tabii ki tamamen çıkarım üzerine çünkü yaralamanın da ceza hukuku anlamında alt türleri bulunmakta, basit yaralama, nitelikli yaralama şeklinde. Basit yaralama şeklindeki suçların genelde şikâyetten vazgeçme şeklinde sonuçlandığı, kesici delici aletle gerçekleştirilmediği gibi nedenler dolayısıyla tarafların biraz da şikâyetten vazgeçmiş olması hususuna da bakılarak yaralama suçu burada yüzde 65 olarak görülüyor olsa dahi yüzde 80'lerde olduğunu yargısal anlamda bize intikal eden şekilde söyleyebiliriz.

Bundan sonraki sıralamada hürriyete karşı suçlar, kişi hürriyetinin kısıtlanmasıyla ilgili suçlar yüzde 11'lik bir dilimi teşkil etmekte.

Cinsel istismar, kanunun 103'üncü maddesi kapsamında düzenlenmiş. Tabii, onun da kendi içinde 6 sekmesi var: Nitelikli cinsel istismar veya basit cinsel istismar şeklinde, diğer hususlar da beraberinde, daha ziyade intikal eden vakaların yoğunluğu, evet, rakam korkutucu yüzde 11. Tek bir kişinin dahi yargısal boyuta kadar gelecek durumda mağdur olması tabii ki bizi üzer, üzmemekte de. Ancak diğer taraftan bu cinsel istismar vakalarında niteliklisi diğerine göre, basit cinsel istismar...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani basit vakalar içerisinde mi yüzde 11?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Bütün vakalar içerisinde yüzde 11.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani Türkiye'deki adli vakalar içerisinde yüzde 11.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI – Bize intikal eden, müdahil olduğumuz davalar içerisinde yüzde 11. Nitelikli cinsel istismardan ziyade bu cinsel istismar vakalarının basit cinsel istismar kapsamında 103/(1) madde hükmü kapsamında olduğunu ifade edebiliriz.

Sonrasında cinsel saldırı. İstismar ile saldırı arasında, bilirsiniz, çocuğa yönelik olması veya yetişkine yönelik olması arasında bir fark var yasal anlamda.

Cinsel taciz, sonrasında diğer suçlar, diğer vakalar söz konusu. Onlar da daha ziyade aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya hakaretin yanında, tehdittin bulunduğu vakalar şeklinde diyebiliriz, zaten hakaret de onların kapsamında.

Öldürme oranımız ise maalesef yüzde 2 olarak karşımıza çıkmakta. Öldürme vakalarıyla ilgili belirtmek gerekir ki bunlarda neredeyse yüzde 100'e yakın oranda Bakanlığımıza ihbar yapılmakta. Yargı çevreleri daha ziyade bu tarz ağır vakaları ihbar etmeleri gerektiği kanaatindeler diye düşünmekteyiz.

Bu davaların takibinde bizim de karşılaştığımız sorunları dile getirmemizin fırsatı doğmuş bu vesileyle.

Mağdurların davanın çeşitli safhalarında Bakanlığımızın davaya müdahil olmasını istememesi. Az önce de belirttiğimiz üzere, bazen cebir, tehdit ve hile altında mağdurların Bakanlığımızın davalara müdahil olmamızı istemediğini gözlemleyebiliyoruz. Tarafların yargısal yollarla yaptıkları dışında, idari yollardan özellikle CİMER'e yaptıkları başvurularda "Aile Bakanlığını neden ben istememe rağmen vakaya, davaya müdahil oldu?" şeklinde şikâyetlerle karşılaşabilmekteyiz. Hâlbuki biz bunları çoğunlukla zaten ekseriyetle aileyi yıkmayacak şekilde yaptığımız çalışmalar üzerine değerlendirmeleri yapmaktayız ve daha ziyade bu şikâyetten vazgeçme olaylarında sonradan idari anlamda yapılan şikâyetlerin arkasında da daha ziyade şiddet uygulayanın yoğun baskısının devamına rastladığımızı düşünmekteyiz çünkü vakaların içeriğine girdiğimiz vakit, bunu ciddi şekilde gösterebilecek, şiddet uygulayanın psikolojisini yansıtabilecek vakalarla karşılaşabiliyoruz.

Diğer bir husus, mahkemelerin Bakanlığın müdahalesini gereksiz görmesi. Az önce de bahsettiğim üzere, bazı yargı çevreleri Bakanlığımızın davalara müdahilliğini çok anlamlı görmemekte; davaya müdahale değil, kendi yargısal alanlarına müdahale olarak değerlendirebilmekteler. Aşılamayacak bir sorun olduğunu düşünmemekteyiz ancak dönem dönem bunun uzantısı olan sorunlarla da avukatlarımız taşrada, biz merkezde karşılaşabilmekteyiz.

Avukatlarımızın sanıkların açık veya örtülü tehdit ve baskılarına maruz kalması da bir diğer sorununuz. Bilhassa avukatlarımızın birçoğu KPSS aracılığıyla alınmış; mesleki tecrübelerini geçtiğimiz özellikle son beş yıllık süre içerisinde, bilhassa Bakanlığımızda edinmiş ve bu nedenle, bu süreçle beraber, esasında kurumsal aidiyeti yoğun bir şekilde gelişmiş arkadaşlarımız. Ve artı olarak da şunu söyleyebilirim: Gençliğin verdiği yaşam enerjisiyle ve adalet duygusunun baskınlığıyla hareket etmekte; bu yönüyle kendilerinin taleplerini çok makul karşılamaktayız. Onlara yönelik olan fiillerin, özellikle bu sanıkların... Bilhassa şunu da dikkate aldığımız vakit, onların bu davalardaki korkusuzluğunu çok daha anlamlı görmekteyiz çünkü karşındaki, bireylere yönelik şiddet gösterme eğilimi olabilecek ve cesareti, cüreti gösterebilecek olan kişilerin sonrasında da bu şiddete karşı olabilecek herkese karşı olmak gibi sosyolojik ve psikolojik bir eğilimi söz konusu olabilmekte. Tabii, bunun yansımalarını dönem dönem, avukatlarımız olarak... Bizim dahi, mahkeme koridorlarında, sanıklar ve sanık yakınları tarafından "Bakanlığınız neden bizim ailevi meselemize karışmakta? Neden mahkemeye bırakmamaktasınız? Neden hakkımızda bu şekilde, aleyhimizde sonuçlanabilecek söylemler, talepler ve beyanlarda bulunmaktasınız?" şeklinde yoğun baskılara maruz kaldığımız olabilmekte; bu da, tabii ki, süreç içerisinde mesleki deformasyona sebebiyet verebilecek hususlardan. Şimdilik, yine de, her şeye rağmen o enerjiyi, o heyecanı kaybetmemeye çalışıyor arkadaşlarımız da, biz de.

Diğer bir husus da -yanlış anlaşılmdan da uzak kalmak isteriz ancak- bizim bir sorununuz da, bildiğiniz üzere -içimizde hukukçular varsa- yargısal süreçteki dava takiplerinin doğal sonuçlarından biri, davayı kazanan taraf açısından vekâlet ücretine hükmedilmesidir, yalnız az önce bahsettiğim üzere, yargı mensuplarının bir kısmının bizim bu davalara müdahilliğimizi anlamlı görmemesi dolayısıyla, ciddi şekilde, vekâlet ücretlerimize hükmedilmemesi yönünde bir Yargıtay ilamı söz konusu olmuştur. Mahkemeler de bu ilama uyararak, vekillerimiz, gençliklerine rağmen korkusuzca davaları takipten imtina etmeyen -az önce bahsettiğim şekilde- vekillerimiz lehine vekâlet ücretine hükmetmemektedir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Yani, hâlihazırda hiç mi hükmedilmiyor yoksa etmeyenler mi var? Nedir?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Çoğunluğu etmemek eğiliminde ve bu karara, umduğumuzdan çok daha hızlı bir süre içerisinde uyum gösterdi mahkemeler. Bu esasında bizim açımızdan şu yönüyle sıkıntı teşkil etmektedir: Vekâlet ücreti açısından bakıldığı vakit, bizim baktığımız davalarda sanıklar esasında mahkûmiyetle sonuçlanacak hükümlere maruz kalmakta. Zaten tahsil kabiliyeti yoğun olan davalar değildir vekâlet ücreti açısından ancak bu bakış açısı itibarıyla biz yoğun bir şekilde sıkıntı yaşamaktayız; bu, motivasyonu da, bir nevi, ister istemez düşüren hususlardan olabilmekte. Hani, biz çok fazla sosyolojik tarafından, korumacı taraftan bakarken böyle bir tutumla karşılaşmak, açıkçası, kafamızda soru işaretleri oluşmasına sebebiyet vermektedir; bu da, tabii ki, ister istemez karşılaştığımız sorunlar arasında geçmektedir. Hükmedilse de, hükmedilme de aslında bizim için esas olan, bu davaların takibidir.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Peki, takip ettiğiniz bu davalarda, özellikle şiddet uygulayan fail yönünden, rehabilite noktasında Bakanlık nezdinde atılan adımlar var mı? Ne yapılıyor? Bu hususta bir bilginiz varsa, paylaşırsanız...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Esasında bu biraz daha Şiddet Önleme ve İzleme Merkeziyle alakalı; mevzuat açısından da onların alanına daha yoğun giren, sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla uygulanabilecek hususlardan biri. Ama yasal anlamda buna bir engel yok. Esasında mahkemelerin takdir yetkisindedir zaten; önlerine gelen vakalarla alakalı gerekli çalışmaları yapmak, yaptırmak, gerek fail açısından gerek mağdur açısından gerekli tedbirleri yasal çerçevede ve ulusal ve uluslararası etik kurallar çerçevesinde almak mahkemelerin geniş takdir ve tasarruf yetkisi altındadır. Uygulanabilir; mahkemeler bunu bizzat kendileri kendi bünyelerindeki sosyal çalışmacılarla, sosyal hizmet uzmanlarıyla, psikologlarla da yapabilmektedirler. Yalnız antrparantez şunu da belirtmek gerekiyor: Şiddet uygulayanlar genelde sorunun kendilerinden kaynaklanmadığını düşünmekte. Onlara yönelik, bizim Bakanlığımızın Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü beraberinde diğer paydaş kamu kurum ve kuruluşlarıyla beraber yaptığımız çalışmalarda da sağlık çalışanları, yine, hukuk etiği açısından başka bir handikapları olduğunu dile getirdiler çünkü şiddet uygulayan açısından olsa dahi, şiddet uygulamış olsa dahi uluslararası sözleşmeler ve etik kurallar çerçevesinde kimseyi herhangi bir tedavi alma mecburiyetinde tutamıyorsunuz, kimseye böyle bir şey dayatamıyorsunuz; bu şekilde olduğu vakit de kişiler şiddet gösterme eğilimine devam etmekte. Bilhassa kişilerin suç işledikleri dönemde psikiyatrik sorunları varsa özellikle ondan dolayı şiddet işleme eğilimi gösterdiklerini de görmekteyiz ancak dediğim gibi, bunun takibi tamamen bireysel, şiddet uygulayanın olaya tamamen olumlu bakmasıyla alakalı. Ama şunu yapabiliyoruz: Önümüze bir vaka geldi ve dosya kapsamında, şiddet uygulayanın psikiyatrik sorunları olabildiğini görebilmekteyiz veya bazen rastlantısal olarak dahi olsa şiddet uygulayanın daha önce işlemiş olduğu suçlar olduğunu öğrenebiliyoruz. Örneğin kişi hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş olabiliyor, hüküm açıklanmadığı için o dönem çok fazla bir şey yapılmamış oluyor; sonradan, tekrar suç işlediği görüldüğü vakit biz bunun takibine düşüp mahkemelerden, kişinin suç işleme potansiyelini görmek açısından, daha önce işlemiş olduğu suçlarla alakalı kararları talep edebiliyoruz. Çünkü sosyal inceleme çalışmalarına bazen yansımıyor; sosyal çalışmacılar evlere gittiği vakit herkes, aile bireyleri bir şekilde belki tembilenmiş olabiliyor; her şey yolundaymış, hiçbir sorun yokmuş şeklinde davranabiliyor ancak yargı kararları eşliğinde sorunu ortaya çıkarabilme şansımız olmakta. Bu da bu davaların bizlere ihbar edilmesinin ve bizim bunlara müdahil olmamızın ne derece önemli olduğunu gösteren hususlardan biri.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, teşekkür ediyorum.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Ben teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Vekilim, buyurun. Herhâlde sorunuz var.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, teşekkür ederim.

Öncelikle, teşekkür ederim. Ben de kadın davalarının birçoğunu takip ediyorum, farklı illerde olanları. Özellikle Bakanlığınızın müdahilliğini çok önemsiyorum çünkü hem kamuoyu farkındalığı yaratmak anlamında önemli hem de gerçekten gerçek cezayı alabilmesi anlamında bir kamuoyu baskısını ben çok önemsiyorum.

En son, Gaziantep’te Güldane Yırtıcı davasında oradaydım. Orada da sanık aslında hem sivil toplum örgütlerinin müdahilliğine hem de Bakanlığınızın müdahilliğine aynı gerekçeyle tepki göstermişti, “Sizin bu müdahilliğiniz aileyi parçalamaktan başka bir şey değil...” Ama bütün davalarda zaten sanıkların genel olarak sığındığı nokta, aile birliği için bu şiddetin uygulandığı; yani, ya hareket ettiği ya erkekliliğine laf söylediği ya da aile birliğini korumak amacıyla böyle bir girişimde bulunduğu. Dolayısıyla bizim bu anlamda bir söylem birliğinde olmamız da çok önemli yani bunların hiçbirinin aileyle ilgili bir durum olmadığı, tamamen kişinin hak ve özgürlüklerine yapılan bir müdahillik olduğu, dolayısıyla da en ağır cezayı almaları noktasında; hele hele iyi hâl ve tahrik indirimi olmadan bunun gerçekleşmesini çok önemsiyorum.

Bir soru sormak istiyorum: Özellikle “elektronik kelepçe” uygulamasının şiddet uygulanmasını bayağı bir azalttığı yönünde çalışmalar var. Bu takip ettiğiniz davaların kaçında elektronik kelepçe uygulandı? Aslında sayı çok az, maalesef yetersiz; Bakanlık da, bu anlamda, bütçe yetersizliğinden dolayı aslında bunu hayata geçiremediğini söylüyor ama bu konuda sizin de özel bir çalışmanız olmasını ben çok önemsiyorum açıkçası çünkü bütün davaları takip ettiğiniz için. Geri dönüşleri noktasında nedir, böyle bir çalışmanız var mı?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Tabii, biz dava takibi yapmaktayız ama Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü bu konuyla alakalı politikaların ve istatistiklerin takibiyle bilhassa, münhasıran ilgilenen bir Genel Müdürlüğümüz. Kendileri, İçişleri Bakanlığıyla, bildiğim kadarıyla, koordineli bir şekilde bu görevi ifa etmekte; o yüzden, istatistiki bilgi arkadaşlarda var mı, o anlamda...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Biz paylaşıyoruz. Siz yorumunuzu yapın, ben eklemeyi yapacağım.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Tamam.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Tamam.

Bir diğer soru da...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Pardon, bu arada, iyi hâl indirimi ve haksız tahrik indirimiyle alakalı olarak bir şey söyleyeyim: Vakanın yoğunluğuna özellikle bakmakla beraber çoğunlukla -zaten olaylar çok vahim olduğu için genelde- sanıkların 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda öngörülen en üst sınırdan tecziyesini ve haklarında 62’nci madde üzerinden herhangi bir takdir indirimi veya haksız tahrik indirimi yapılmamasını -istisnası az olabilir ama- genel anlamda bütün istinaf dilekçelerimizde veya dava takip sürecinde mutlaka dile getirmeye çalışıyoruz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, Antep’teki davada da önemliydi; onun ağır cezaya sevk edilmesi sağlandı. Orada, hani, kasten...

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Görevsizlik verildi.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Evet, görevsizlik verilerek. Müdahillik o anlamda önemli.

Bir diğer soru da: Yine, bilmiyorum, sizin görev alanınız mı ama özellikle son dönemde, işte, Emine Bulut cinayetinde, Isparta’da öldürülen üniversite öğrencisinin cinayetinde çok ciddi bir kamu görevlisi ihmali var. Bu anlamda, Bakanlığın bir müdahilliği var mı bunun soruşturulmasında, o görevi yerine getirmeyle ilgili yaşanan eksiklikler noktasında?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Yani, “kamu görevlisi” derken kastedilen kolluktaki arkadaşlar...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Kolluk güçleri, evet.

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - İçişleri Bakanlığının alanında olduğu için hani biz...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Ortak çalışma gibi bir şey var mı peki sizin yine?

AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HUKUK MÜŞAVİRİ BERRİN SEVİL KAZANCI - Size yansımış bir durum var mı, bilmiyorum. Doğrudan İçişleri Bakanlığının kendi çalışanları olduğu için... Ve o kişilerin işlediği suç, kamu görevini ifayla alakalı bir suçtur; az önce bir skala göstermiştik o skala içerisindeki suçlardan değil. Bizim açımızdan, müdahil olunmasıyla alakalı husus... Suçun nevi itibarıyla kişinin kamu görevlisi olması dolayısıyla cinsel istismar, cinsel saldırı, kadına yönelik şiddet vakasını uygulamış olmasının takibi İçişleri Bakanlığınca mutlaka yapılmaktadır diye düşünüyorum.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – İstatistik sorusu soracağım hazır gelmişken, bir de onu sorayım: 1.200 kişinin kadın sığınmaevlerinde olduğunu...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Bugün itibarıyla, sayı anlık değişebilir, giren-çıkan kadın sayısı.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Başvuru nedir peki? Yani, hepsine yetebiliyor mu?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Yani, şöyle söyleyeyim Sayın Vekilim: Kadın konukevi sayılarımızı kapasite olarak da biraz önce vermiştim. Aslında Türkiye genelinde genel profile baktığımızda, doluluk oranımız yüzde 80; yani, mevcut başvuru sayısının karşılanabildiği yönünde. Ama şöyle, hani, farklı şekilde de okumalar yapabiliriz: Büyük illerde elbette ki talep daha yoğun. Büyük illere yapılan taleplerin, başvuruların da değerlendirilmesinde; eğer o ilde, kuruluşumuzda sürece yönelik çalışmalar yapılmış ve kadının, aldığı hizmetler noktasında farklı bir ilde de kalabilme yönünde talebi varsa biz bu şekilde de süreci yönetebiliyoruz. Ama mevcutta bugün itibarıyla –ben, tabii ki, yuvarlak sayıyı söyledim- 1.2000 kadın, 800 çocuk gibi... Yani, her gün baktığımız için ortalama rakam budur, 2.200’ü geçmez. Toplam...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Dışarıda kalan var mı?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Hayır, hayır Sayın Vekilim. Bu konuda günlük sayılarımızı size rapor edebiliriz.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Yok, yok. Onu merak ettim.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Başvuru noktasında kesinlikle başvurup da sokakta kalan ve hizmet alamayan ne kadınıımız ne de çocuğumuz bulunmaktadır. Zaten 3.482 kapasitemiz var genel olarak, 3.482 kapasite ama gün itibarıyla kalan -biraz önce gerçek sayılara da baktık- 1.280 kadın, 812 gibi bir şey de çocuk sayımızdı yani. ABS sistemimizde 81 ilimizdeki başvuruları, başvuru sayılarını biz anlık görebiliyoruz.

Biz teşekkür ederiz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şimdi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Daire Başkanı Yasemin Esen.

Buyurun.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SOSYAL ARAŞTIRMA VE POLİTİKA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI VEKİLİ YASEMİN ESEN – Çok kıymetli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

Bugün dinlediğimiz sunumlardan anladığım kadarıyla, epeyce bir süredir aslında, Komisyonun da ilgi alanı oldukça şiddet odaklı, özellikle aile içinde şiddet konusu çok gündem ağırlıklı ama ben size aslında Türkiye’deki aile yapısını anlatacağım biraz. Bakanlığımızın yaptığı, her beş yılda bir tekrarladığı, TÜİK’le beraber topladığımız verilerini, bir araştırmanın bulgularını paylaşacağım. Aslında bizim ailelerimiz nelerde sorun yaşıyor, nerelerde çatışıyor yani çok şiddet, çok müdahale odaklı değil, birazcık daha koruyucu, önleyici bakış açısıyla aslında, ne oluyor ne bitiyor, aile profilimiz nedir, ilişkileri nasıl gidiyor, onları anlatacağım size.

Türkiye Aile Yapısı Araştırması -çok kısaca değindim- her beş yılda bir tekrarlanan bir araştırma, ilki 2006 yılında yapıldı, 2011 ve 2016 yıllarında tekrarlandı. Önümüzdeki sene 2020’de soru formunu iyileştirip 2021’de yine TÜİK’le devam edeceğiz. Resmi İstatistik Programı kapsamında bir araştırma ve Türkiye’deki ailelerimize ilişkin veri toplayan, demografik bilgileri sağlayan tek araştırma. Bu anlamda, Türkiye geneli yaklaşık 17 bin, 18 bin haneyi ziyaret ediyoruz. Aslında 15 yaş üstü 35 kişinin bilgisinin süzölmüş istatistiki sonuçlarını konuşacağım bugün sizinle ve bu araştırmanın içerisinde -2006, 2011, 2016- on beş yıllık dönemde aslında neler değişti, onları da konuşacağız birazcık. 2016 yılında en sonuncusunu yaptık. TÜİK haziran-eylöl ayları arasında verisini derledi ve Türkiye temsili 12 bölge ve 3 büyük il temsilimiz var yani ben il bazında ve bölge bazında da sonuçlar verdiğimde o bölgeyi temsil edebilecek veri niteliğine sahip bir sonuç silsilesinden bahsedeceğim.

Peki, biz bu çalışmada neler soruyoruz aslında? Bizim bu şiddetli aile içi ilişkilerle ilgili neler var? Aile yapısı çalışması, aslında bizim aile yapısını ve demografik yapının nasıl değiştiğini ölçümlediğimiz bir araştırma. Öncelikle hane halkı özellikleri: “Aile kimlerden oluşur? Bunlar, bakıma muhtaç, yaşlı, hasta var mı?” vesaire gibi. “Bakıma muhtaç çocuklara kim bakar?” Bunları sorarız. Daha sonra evlilik ve boşanmaya ilişkin soruları sorarız. “Evlilik nasıl oldu? Kararları nasıl alırlar? Evlilik süreci nasıl başlatıldı ve nasıl ilerliyor?” Aile içi ilişkiler: “Nerelerde sorun yaşarlar? Nasıl tepki verirler? Aile içinde çocuklara verdikleri cezalar nedir?” Eğer vaktimiz kalırsa çocuklara verilen cezalardan da çok kısaca bahsedeceğim bugün. Akrabalık, ziyaretleşme, hediyeleşme gibi ilişkileri de derleriz. “Aile ve toplum hayatına ilişkin algıları dönemsel olarak nasıl değişir?” Çünkü demografi çalışmasıdır ve beş yıllık süreçlerde bizim toplumumuzda bu algılar nasıl değişir, bunları da ölçümlediğimiz bir araştırma. En sonunda yaşlılık, yaşlılık beklentileri. Özellikle bu bölümden elde ettiğimiz modüller de bizim engelli yaşlı hizmetlerinin politika üretmesi için onlara sunduğumuz istatistiki bilgileri özellikle içerir.

Peki, çok kısaca demografik bilgilerle başlamak istiyorum. Bizim 2016 yılındaki ortalama hane büyüklüğümüz 3,5 kişi yani her hanede aşağı yukarı 3,5 kişi yaşıyor. Bunlar hane tipleri, aile tiplerine göre baktığımızda geniş aileler 5,7 yaklaşık 6 kişi, çekirdek ailelerimiz 3,6 kişi, dağılmış ailelerimiz

genelde 1,6 kişi olarak hane büyüklüğüne sahip. Bu da aslında her hanede aşağı yukarı ne kadar kişiyle muhatap olabileceğimizle ilgili bilgi verir bize. Aile tiplerine baktığımızda, Türkiye genelinde ailelerimizin yüzde 65'i çekirdek aile, yüzde 14'ü geniş aile, yüzde 21'i ise dağılmış aile. Bunun içerisinde boşanmışlar, eşi ölmüşler, tek başına çalışmak için, iş için şehirlerde bulunanlar, okumak için gidenler vesaire gibi böyle bir aile yapısı da yüzde 21 olarak karşımıza çıkar.

Medeni duruma baktığımız zaman, medeni durum da bu popölasyon, Türkiye popölasyonunun yüzde 27'si hiç evlenmemiş -bu 15 yaş üstü bireyler için söylüyoruz- yüzde 65'i evli, yüzde 1'i evli ama ayrı yaşıyor, yüzde 3'ü boşanmış, yüzde 5'i de eşi ölmüş kişilerden oluşmakta.

Şimdi, biz bu aile içi şiddeti konuşmadan önce bu aile nasıl kuruluyor, genel olarak ona bir bakalım. 2006'dan 2016'a yılına kadar nasıl değişiyor, onlarla ilgili bilgileri size aktarayım müsaadenizle. 2006 yılında yani aslında bizim ailelerimiz ağırlıklı olarak yüzde 80'ler civarında aile, akraba, komşu mahalle çevresinden kişilerle tanışarak evleniyorlar yani aslında eşleri ağırlıklı olarak daha öncesinden tanıyorlar, onların büyüme süreçlerine bir şekilde müdahiller. Burada ilgi çeken bir şey var...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Şunu merak ettim: 2016'dan başlattınız...

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SOSYAL ARAŞTIRMA VE POLİTİKA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI VEKİLİ YASEMİN ESEN – 2006, 2011, 2016.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – “2016 itibarıyla çekirdek aile yüzde 65.” dediniz.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SOSYAL ARAŞTIRMA VE POLİTİKA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI VEKİLİ YASEMİN ESEN – Evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Onun evveliyatı var mı?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SOSYAL ARAŞTIRMA VE POLİTİKA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI VEKİLİ YASEMİN ESEN – Tabii, 2006'da yüzde 73, -bir önceki istatistik, buradaki sütun grafiğinde göre biliyoruz- 2011'de yüzde 70, 2016'da yüzde 65.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, tamam, teşekkür ederim.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SOSYAL ARAŞTIRMA VE POLİTİKA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI VEKİLİ YASEMİN ESEN – Burada özellikle son dönem bakım ihtiyacıyla birlikte geçici çekirdek ailelerde bir geçiş görüyoruz aslında. Yani geçici dönem olarak ebeveynlerin çocuklarının yanına geldiği ya da çocukların geçici olarak ailelerinin yanına gittiği geçici aile tiplmesiyle de karşılaşılıyor bu son dönemde özellikle. Bu eşle tanışma şekinden sonra evlilik kararını nasıl alıyorlar? Yani aile içindeki ilişki dinamikleri başta nasıl kuruluyor ona baktığımızda, aslında burada da yine 2006, 2011, 2016 istatistiklerini getirdim. Ağırlıklı olarak insanlar mesela “kendi seçimim, ailemin rızası, kendi kararım, ailemin rızası” dışında “görücü usulüyle, benim kararım, kaçma, kaçırılma” gibi ifadelerle baktığımızda aslında kişinin evlilik kararında inisiyatifin kendinde olduğunu görebiliyoruz. Burada inisiyatif almadan evlenen “görücü usulü, benim görüşüm sorulmadan, ailemin kararıyla” bu şekilde evlilik kararı almış kişilerin de 2006 yılında bu yüzde 30'larda, 2016 yılına geldiğimizde bu şekilde evlilik yapanların oranının yüzde 10'lara düştüğünü görüyoruz aslında. Evlilik kararında inisiyatifin dönemsel olarak artık kişilerin kendisine geçtiğini ve bu şekilde evlenme kararlarını aldıklarını gözlemleyebiliyoruz.

Peki, evlenme yaşı nasıl değişiyor? Bunu evlilik kuşaklarına göre böldük biz. 1952'den daha önce evlilik yapmış olan bireylerde -çünkü bu popölasyonda yaşlı bireylerle de görüşüyoruz sahada karşımıza çıktığında- ve dört yıllık periyotlarla baktığımızda -bu TÜİK'in yıllık evlenme, ilk evlenme

yaşı ortalamasına çok yakın, aşağı yukarı aynı rakamları üretebiliyoruz- aslında kadınlarda 24, erkeklerde 28, ortalama, ilk evlenme yaşına doğru yükseldiğini görüyoruz yani bir inisiyatif de var işin içerisinde, bunu da gözlemleyebiliyoruz.

Burada çok böyle gündemde olan ki bunu şiddet ve aile içi karar alma çalışmalarının çok yüksek olduğu 18 yaş altı evlilikleri irdelediğimizde yine evlilik kuşaklarına göre, erkek ve kadınlarda ilk evlenme yaşının 18 yaş ve altında olduğu oranların çok hızlı düştüğünü de görüyoruz. Mesela 1950 ve öncesinde yapılan evliliklerde kadınların yüzde 70'i neredeyse 18 yaş altı evlenirken, 2007-2016 yıllarına geldiğimiz zaman, o dönemde yapılan evliliklerde kadınlarda bu oranın yüzde 8, erkeklerde neredeyse hiç görülmediğini, yüzde 0,2 gibi bir ifadeyle karşımıza çıkıyor aslında.

“Evlenecek kişide ne tür özellikler arıyorsunuz?” diye soruyoruz hanelerde. Kırmızılar kadınları –bilmiyorum, herkes için çok net, çok görünür mü- maviler erkekleri gösteriyor. Bu dizinin ne kadar önemli olup olmadığını, “kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, katılmıyorum, hiç katılmıyorum” şeklinde, Likert tipi bir soruyla karşılarına çıkıyoruz. Burada kadınların erkeklere göre daha çok özellik aradığını görebilirsiniz. Kırmızı çizgiler daha üstlerde, daha yukardadır. Ağırlıklı olarak, benzer siyasi görüşe sahip olması, aynı etnik kökenden olması, bir işinin olması, az çalışma saatlerinin olması gibi daha fiziksel ya da sosyoekonomik özellikleri kadınlar beklerken erkeklerin kadınlardan farklı olarak güzel ve yakışıklı olması ve size âşık olması gibi çok romantik beklentiler içinde olduğunu görüyorsunuz yani erkekler kadınlara göre daha böyle romantik beklentiler içerisinde bir evlilik kararı alıyorlar.

Şimdi, bu evlilik nasıl kuruldu, ne yaptı, çok kısaca bir manzara, bir resim çizdikten sonra, ne tür sorunlar yaşıyorlar, onlarla ilgili bilgileri size vereceğim. Yaklaşık 35 bin kişinin içerisinde evli olan 13.511 kadın 13.511 erkek datası özellikle bir alt örneklem olarak çekildi ve buradaki yaş ortalaması kadınlar için 45, erkekler için 49. Ortalama eğitim süresi erkekler için sekiz yıl, kadınlar için yaklaşık altı-altı buçuk yıl. Ortalama gelir, o dönem, 2016 yılında asgari ücret üzerinden hesaplanmıştı. Yaklaşık ortalama gelir miktarı 950 lira ve neredeyse yüzde 99 da resmî nikahlı. Oradaki 0,8 olan kısım da beraber yaşayan, dinî nikahlı olan bir kesimi ifade etmektedir.

Şimdi, çiftleri karşılaştıralım. Bu çiftlerin eğitim durumlarıyla başlayalım. Ağırlıklı olarak bu profil yani bizim evli, Türkiye’deki evli bireylerimizin eğitim durumları ilköğretim, ortaokul seviyesinde ağırlık gösteriyor ve erkeklerin eğitim düzeyi, beklendiği üzere, kadınlardan daha yüksek. Son bir haftalık çalışma durumlarına baktığımızda -ortalama yaşın lütfen 45 ve 49 olduğunu tutun- erkeklerin yüzde 70’i çalışıyor, yüzde 30’u çalışmıyor -bunlar emekli grubu oluşturuyor- evli kadınların yüzde 24’ü çalışıyor, yaklaşık yüzde 75’i de çalışmıyor. Sosyoekonomik statüye baktığımız zaman, erkeklerin sosyoekonomik statü olarak kadınlardan bir miktar daha yüksek olduklarını görüyoruz.

Ev içi karar almaya geldiğimiz zaman, hane içinde, özellikle aile ve ev düzeniyle ilgili kararlarda, alışverişte, komşularla ilişkilerde kadınların çok baskın bir rol gördüğünü, o kararları kadınların ağırlıklı olarak aldığını, erkeklerin de tatil, eğlence, akraba ilişkileri ve ev seçimi gibi birazcık daha ev dışı işlerde daha baskın olarak kararlar aldıklarını görebiliyoruz. Bu farkları niye anlatıyorum? Bu farklar birazdan bizim aile içinde sorun yaşamayla ilgili değişkenlerimiz olarak karşımıza çıkacak.

Eşlerin çalışma durumuna baktığımızda sadece erkeğin çalıştığı haneler yüzde 50’ler civarında, sadece kadının çalıştığı haneler yüzde 3, her ikisinin de çalıştığı yüzde 22, her ikisinin de çalışmadığı yüzde 28.

Eğitim farkları var. Kadının daha eğitilmiş olduğu hanelerin oranı yüzde 12, erkeklerin daha eğitilmiş olduğu haneler yüzde 43, aşağı yukarı aynı eğitim seviyesine sahip olan yüzde 50’ler yüzde 46 yani yarı yarıya aynı eğitim seviyesine sahipler çiftler.

Köken farkı olarak, bu köken farkını “Köyde doğdum büyüdüm. İlçede doğdum büyüdüm. Şehirde doğdum büyüdüm.” şeklinde alıyoruz aslında. Her ikisi de köyde büyümüşlerin oranı yüzde 30, her ikisi de şehirde büyümüşlerin oranı yüzde 44, bu oranın gitgide yani 2006’dan 2016’ya arttığını da... Bu bizim beklediğimiz sonuçlardan birisi.

Gelir farkı olarak, tabii ki erkeklerin yüzde 70’i çalışıyor, erkeklerin yüzde 71’i daha çok kazanıyor hanelerde doğal olarak. Eşit gelir seviyesine sahip de yüzde 20’lik bir hane yapımız var. Yaş farkı var. Erkeklerin yüzde 80’i daha yaşlı.

“Dindarlık seviyesi” sorusu. “Kendinizi dinî olarak nasıl tanımlarsınız?” diye bir sorunun cevabından geliyor. “Dinî bir inanca sahibim. Dinimin bütün gereklerini yerine getiririm. Bütün gereklerini yerine getirmem.” gibi seçenekleri var. Buradan ölçümlediğimiz bir kompozit değişkenle erkeklerin daha dindar olduğu ailelerin oranı yüzde 25, kadınların daha dindar olduğu hanelerin oranı yüzde 31, aşağı yukarı aynı dindarlık -kendilerinin tanımladığı- seviyeye sahip hanelerin oranı da yüzde 13’lerde.

Sağlık durumu yine önemli bir değişken olarak karşımıza çıkacak hanelerde. Evli çiftlerin aşağı yukarı yüzde 70’i aynı ağırlık durumuna sahip. Erkeklerin daha sağlıklı olduğu yüzde 17, kadınların daha sağlıklı olduğu yüzde 14’lük bir kesimimiz var.

Şimdi, buradaki sütunlar çok belirli değil. Siyah ve beyaz kötü bir tercih olmuş. Burada eşlerin çatışma... “Nerelerde sorun yaşarsınız?” diye soruyoruz. Kadınlar -birazdan açacağım tablosunu da- hane içindeki sorunları daha fazla algılıyorlar yani çatışma seviyesi olarak daha fazla sorun olduğunu beyan ediyorlar hanelerde. Peki, nerelerde sorun yaşıyorlar bunlar? Bu kırmızılarının hepsi kadınlar, göreceksiniz. Erkekler için işler daha yolunda, hane içinde sorun yaşanmadığını düşünüyorlar onlar ve hangi konularda ağırlıklı olarak sorun yaşadıklarını incelersek daha detaylı, ayrıca birlikte vakit geçirememek, evle ilgili sorumlulukları yerine getirmediğini düşünüyor kadınlar erkeklerin, gelirin yeterli olmaması, harcamalar, çocuklarla ilgili sorumluluklar, kıskançlık, aile ilişkileri gibi, böyle yukarıya doğru azalan başlıklarda devam ediyor eşle yaşanan sorunlar.

Bu tablo güzel bir tablo, özellikle hane içindeki ilişkileri tanımlayan tablolardan. Önce kadınlara soruyoruz, diyoruz ki: “Eşinizle bir sorun yaşadığınızda ya da kavga olduğunda eşiniz nasıl tepki verir?” Bir de erkeklerin kendisine, eşlere soruyoruz “Nasıl tepki verirsiniz?” diye. Kadınların algıladığı erkek tepkisiyle erkeklerin verdiği tepkinin bire bir örtüştüğünü görebilirsiniz. Yani “Sesiz kalır.” yüzde 11, erkek “Sessiz kalırım.” yüzde 11; “Sesini yükseltir.” yüzde 10, “Sesimi yükseltirim.” yüzde 6, erkekler yükseltmediğini düşünüyor. “Azarlar.” yüzde 6, erkek diyor ki: “Azarlarım.” yüzde 3 yani o azarlamadığını düşünüyor. Şimdi iş kadınlara geldiği zaman birazcık daha farklılaşıyor, biraz daha esprili aslında.

Erkeklerle göre eşlerin en çok verdiği tepkilere bakın, “Sessiz kalır.” yüzde 13, “Sessiz kalırım.” diyenler yüzde 30 yani kadın sessiz kaldığını düşünüyor, erkek bunu fark etmiyor ya da “Sesini yükseltir.” dediğinde “Sesimi yükseltirim.” Yani kadınların verdiği tepkileri erkeklerin anlamakta zorlandığını biz bu tablolarda görebiliyoruz aslında.

Burada aile içi özellikle iletişimle ilgili eğitimlerde ve bundan sonraki süreçte özellikle karşılıklı ilişkileri düzenleyen her türlü etkinlikte dikkate alabileceğimiz istatistiklerden birisi.

Burada bu 3 veri setine çok dolaylı olarak baktığımızda... Ben bunları çok detaylı hazırladım ama o kadar detaya girmeyeyim isterseniz sonuçlarına. Ailede sorun yaşama sıklığında baba beyanı... Çocuklarını de birazdan konuşacağız. Az önce size pek çok modülü anlattım, içindeki hemen her değişkeni istatistiki olarak analize soktuk, anlamlı sonuç üretip üretmediğini kontrol ettik. Burada anlamlı çıkan sonuç: Anne baba eğitim süresi, anne baba yaşı, aylık gelir, ilk evlilik yaşı ve evdeki çocuk sayısı belirleyici olarak karşımıza çıkıyor. Yani demek istediğim şu: Baba yaşı yani normal

hanedeki erkeğin yaşı büyüdükçe ve kazancı arttıkça, sorun yaşama sıklığı azalıyor ama çiftlerin eğitim düzeyi, çocuk sayıları arttıkça sorun yaşama sıklığı artıyor. Bu ne demek biliyor musunuz? Yani eğitim arttıkça sorun artmıyor aslında. Eğitim arttıkça insanların sorun olduğunu ifade etme sıklığı artıyor. Yani bir sorun olduğunda bunu ifade edebilme becerileri artmış oluyor çünkü.

Anneye baktığımızda, annenin ve babanın yaşı arttıkça yani hanede çiftler büyüdükçe, yaşları ilerledikçe; eğitimleri arttıkça, aylık kazançları arttıkça sorun yaşama sıklıkları azalıyor. Ama annenin eğitim düzeyi ve çocuk sayısı arttıkça –anne eğitim düzeyi önemli yani erkek eğitimlerinin de ne kadar önemli olduğunu burada vurgulamak gerekecek çünkü- evde sorun beyan etme sıklığı artıyor.

Farklılıklara, toleransa baktığımızda burada çok ilginç bir sonuç var bunu da paylaşmak isterim. Farklılıkları ve toleransları, orada kişiler arası toleransı, oluşturduğumuz bir kompozit değişkenle ölçtük. Toleransın çok düşük ya da çok yüksek olduğu gruplarda yani o kişilerin tolerans dediğimiz skoru çok yüksek ya da çok düşük olduğu durumlarda sorun yaşama sıklığı azalıyor ama orta düzeyde bir tolerans varsa bunun sorun yaşama sıklığını daha yoğun olarak dile getirdiklerini görüyoruz. Çok genel olarak baktığımızda hani size o eğitim farkından bahsetmiştim. Eğitim farkı, dindarlık farkı, sağlık farkı sadece erkekler için, erkekler bunu sorun ediyorlar, -kadın ve erkek arasında eğer öyle bir olgu varsa- çocuk sayısı ve şehir kökenli eşler, şehirde büyümüş eşlerde... Bunlar aile içindeki çatışmayı tetikleyen faktörler olarak karşımıza çıkıyor. Yani bunları nedensellik olarak düşünmemek lazım. Bu olgularda bir sorunla beraber bir korelasyon, bir ilişki görüyoruz aslında. Bundan dolayı yaşanan bir şey değil. Daha çok incelemeye ihtiyaç olduğunu işaret eder sadece bu.

Çiftler arasındaki yaş farkı arttıkça, gelir farkı arttıkça, evlilik süresi arttıkça, köy kökenli eşler –biraz daha artık köy kökenli eşlerimiz yaş grubu olarak daha ileri yaşta- ve 2 eş de çalışmıyor yani emekli olması aile içindeki sorunların azaldığını gösteriyor bize. Çatışmayı etkilemeyen bir faktör var. Eğer çiftler arasında sağlık farkı varsa kadınlar sorun etmiyor.

Şimdi aile içinde başka bir hususa dikkat çekerek sunumumu bitirmek istiyorum. Bir de aile içi kadına yönelik şiddeti çok fazla konuşuyoruz ama kadına yönelik şiddetin çocuğa yansımaları var, aile içinde çocuğa yönelik şiddetle ilgili de birkaç cümle söyleyip sunumumu tamamlamak isterim. Burada da nelere baktık aslında? Anne eğitimi, baba eğitimi, annenin yaşı, babanın yaşı, hanenin ortalama aylık geliri, anne ve babaya göre birbirleriyle yaşadıkları sorunlar ve verdikleri tepkiler, annenin mutluluk düzeyini çocuğa verilen ceza üzerinden yorumlamaya çalıştık. Bu 2011 ve 2016 cezaları. Maviler 2011 datası. Bu aşağıdakileri ben okuyayım müsaadenizle: “Cep telefonunu yasaklarım, interneti yasaklarım, tokat atarım, döverim, arkadaşlarıyla görüştürmem, bir süre isteklerini almam, bir süre konuşmam, azarlarım, TV izlemesine izin vermem, harçlığını keserim, oyun oynamasına izin vermem, odaya kapatırım.” Yani bu maviler 2011’den 2016’ya geldiğinde çok ciddi anlamda düşüyor. Ne artıyor? Teknolojik ceza artıyor, “Cep telefonu kullanmasına izin vermem, internetini yasaklarım.” Yani artık annelerin çocuklara ceza vermesinde çok tanımlayıcı olarak ilk başta bunu görüyoruz. Bu, yıllara göre değişimi ve cezanın formatındaki değişimi. Bu da bölgesel olarak annelerin çocuklara verdikleri cezalar. Burada biz bunu fiziksel ceza yani katı tutum ceza ve sözel ceza olarak tanımladık. Psikolojik şiddet, konuşmam, izin vermem, müsaade etmem; bir de işte, tokat atarım, döverim, azarlarım gibi fiziksel şiddet içeren şeyler var. Burada bazı bölgelerin ceza olarak daha riskli olarak karşımıza çıktığını görüyoruz. Yani burada belki uygulayıcılar olarak bizlerin birazcık daha özellikle ebeveynlik ilişkileri, ebeveynlik becerileri noktasında yeni müdahaleleri, yeni uygulamaları düşünmemiz gerektiğine işaret ediyor.

Burada da çok kısaca, dediğim gibi, anne ve babanın eğitim aldıkları yıl, hane başına düşen gelir ile çocuğa verilen ceza arasında ters orantı var. Yani anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça çocuğa verilen katı tutum cezası yani tokat atmak, dövmek, azarlamak gibi cezaların azaldığını görüyoruz. Annenin yaşı ile ceza verme arasında da negatif bir ilişki var. Annenin yaşı arttıkça çocuklara ceza

verme ve çocuklara verilen cezanın tipi arasında ters ilişki var. Eşler arasında fiziksel şiddet arttıkça –bu önemli, belki bu Komisyonun gündeminde dikkate alınması gereken bir şey- çocuklara uygulanan psikolojik ve fiziksel ceza da artıyor. Aile içi sözel şiddet ve pasif agresif tarz tepki verme arttıkça çocuğa verilen psikolojik ve fiziksel cezalarda azalma gözlemleniyor. Yani bu ne demek? Yani anne ve baba “pasif agresiften” kastımız sorunlarını konuşarak ve şiddet içermeyen çözümlerinde çocuklara katı tutum cezayı daha az veriyorlar aslında. Yani aile içinde bir problem çözmeye ilgili bir becerinin geliştirilebildiğini biz burada görebiliyoruz.

Çok genel olarak bizim elimizdeki istatistiklerden bu Komisyonun ilgi alanına giren kısımları özet ve hızlıca geçmeye çalıştım, gün epeyce yorucu geçti sizin için. Benim söyleyeceklerim şimdilik bu kadar. Ya, epeyce sunum var, paylaştığımda bu detaylara da ulaşabilirsiniz. Eğer sorular varsa cevaplamaktan çok memnun olurum. Çok teşekkür ederim.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ben de teşekkür ediyorum.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ SOSYAL ARAŞTIRMA VE POLİTİKA GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI VEKİLİ YASEMİN ESEN – Çok özür dilerim.

Diğer dairemizin bilgilerini çok kısaca aktarmayı unuttum.

Peki Aile ve Toplum Hizmetleri olarak biz bununla ilgili ne yapıyoruz? Aile Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Daire Başkanlığımız 2 başlıkta eğitimler veriyor. Aile eğitim programlarımız var, bir de evlilik öncesi eğitim programlarımız var Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak. Aile danışmanlığı hizmetleri yine bireysel başvurular üzerine sunduğumuz hizmet programlarından birisi, aile danışmanlığı ve boşanma süreci danışmanlığı.

Özel aile danışma merkezleriyle ilgili de bir standardizasyon çalışmasını yürütüyoruz.

Bu aile içi şiddet ile aile içi iletişim ve ebeveynlik becerileriyle ilgili çok ciddi eğitim imkânı sunuyor Genel Müdürlüğümüz ve diğer alanlarda eğitim, iletişim, hukuk, iktisat, medya ve sağlık alanlarında da yine eğitimler ihtiyaca binaen olarak sunulmakta. Bunlar formatör ve eğitici sayılarımız, çok genel olarak.

Bir de ASDEP programıyla aslında hane ziyaretleri yapıyoruz. Hanede arz odaklı yerinde tespitle sosyal hizmet merkezlerine ve ihtiyaç olan diğer birimlere yönlendirme yaptığımız bir müdahale programımız aslında. Bunun da Aile Bilgi Sistemi’nde anlık olarak verilerini, yönlendirme sayılarını ve müdahalenin süreçlerini izleyebiliyoruz.

Arz ederim.

Kusura bakmayın son ekleme için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ben de teşekkür ediyorum.

Soru sormak isteyen var mı uzmanlarımıza?

Ben ayrıca, az önce sormuştum, ŞÖNİM’lerde şiddet uygulayan erkeklere yönelik yapılan hizmetler var mı? O hususta bilgi almak isterim.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Efendim, 6284 sayılı Kanun’da şiddet uygulayanlara ilişkin sağlık, rehabilitasyon tedbiri ve alkol, madde kullanımı tedbirleri var. Bu tedbirlerin uygulamasında temel yükümlülük Sağlık Bakanlığında, sağlık kuruluşlarında. Biz bu noktada, bu tedbir kararı olanların sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi noktasında hem kolluk birimleriyle hem sağlık birimleriyle birlikte çalışıyoruz. Bunun

yani sıra, hakkında tedbir kararı olanlardan bize başvuranlara biz gerekli yönlendirme hizmetini, rehberliği de sunuyoruz. Ama hani daha geniş anlamda siz, şiddet uygulayanlara yönelik geniş rehabilitasyon hizmetlerinin ŞÖNİM’lerde kullanıldığı noktasında bir soru oluyorsa...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Ne var yani yapılan bir şey var mı? Merak ettim, o yüzden.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Sadece Ankara ili özelinde bizim gerçekleştirdiğimiz bir çalışma vardı. Dilerseniz Samiye Hanım sizde o çalışma konusunda kısaca Ankara ilinin nasıl bir çalışma yaptığını ve sonuçta nasıl bir sonuca ulaştığı konusunda bilgilendirebilirseniz... Bu anlamda ilerleme sağlamış oluruz.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – 6284 sayılı Kanun’un koruyucu ve önleyici tedbir kararları kapsamında özellikle şiddet uygulayana yönelik öfke kontrolü ve rehabilitasyonu tedbiri kapsamında birtakım çalışmaları Ankara ili proje bazlı bir çalışma başlattı 2015 yılında. Buradaki amaç, özellikle erkek meslek elemanlarımızı şiddet uygulayanın bu süreçte öfke kontrolüne yönelik bir rehabilitasyonundan ziyade farkındalığını artırmak, yasal sorumlulukları hakkında bilgi vermek ve bundan sonraki yaşamında öfkesini kontrole yönelik neler yaparak süreci götürebileceğini kapsayan bir eğitim programıydı. Bu amaçla meslek elemanlarımız, ilgili uzman akademisyenlerden eğitimler aldılar ve sonrasında da 2015-2019 yılları arasında mahkemeden hakkında öfke kontrolü yönünde, önlenmesine yönelik bir rehabilitasyon programına dâhil olması şeklinde tedbir kararı verilen kişilerle çalışmaya başladılar. Bu çalışmayı gerçekleştirirken de öncesinde kişiyle bireysel görüşme gerçekleştirildi ve ihtiyacının ne olduğu, altında yatan başka bir ruhsal rahatsızlığının veya madde kullanımının olup olmadığı değerlendirildi ki eğer böyle bir süreç varsa öncelikle Sağlık Bakanlığınca işlem görmesi için gerekli yönlendirmeler yapıldı. Ama yapılan görüşmelerde kişilerin bunu sağlık sorunu olarak değil ama farkındalığın artırılmasına yönelik bir çalışmaya ihtiyaç duyulduğu gözlemlendiğinde de yani sağlık sorunu derken, madde kullanımı ve ruh sağlığı sorunu olmayan ama şiddet uygulayan kişilerle çalışma başlatıldı. Grup çalışmaları şeklinde 8 seanstan oluşmakta. Her hafta yaklaşık iki saatlik...

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Bu herhâlde kendi iradesiyle gelen, kendisi istiyorsa, istemiyorsa yapılacak bir şey yok.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN HİZMETLERİ DAİRE BAŞKANI SAMİYE KORKMAZ – Evet, kendi isteğiyle gelen.

Mahkeme kararı olup bizim davetiye gönderip davetimize icabet eden kişilerdir bunlar. Bunlarla yapılan görüşmeler sekiz hafta boyunca her hafta farklı bir başlıkta, iletişim teknikleri, yasal mevzuatın onlara verdiği sorumluluklar, aile içi iletişime yönelik bilgilendirme ve baba olma, eş olma rolleriyle ilgili bilgilendirmeler şeklinde grup çalışması, kapalı grup çalışması olarak geçti ve burada samimi paylaşımlar yapılmakta grupta. Grubun, grup sonrasına yönelik yapılan değerlendirmelerde hem kişiyle hem de hâlen bağımlı devam ettirdiği bir eşi, şiddet uyguladığı farklı bir yakını varsa onunla yapılan görüşmelerde bu tür programların yaşamlarında olumlu bir katkı sağladığı ifade edilmiştir. Bizim için sayısal veri anlamında baktığımızda da hakkında öfke kontrolü tedbir kararı alınan kişilerin ikinci bir kez tedbir kararı alınıp alınmadığı şeklinde değerlendirme yaptığımızda yüzde 75’inin hakkında tekrardan bir tedbir kararının uygulanmadığı, alınmadığı gibi bir sonuç elde ettik. Elbette bu çalışma önemli bir çalışma ama buna yönelik -biraz önce Mustafa Bey’in de ifade ettiği gibi- bunun yapılandırılması ve yaygınlaştırılması birçok kurumun da iş birliğiyle yürütülebilecek bir çalışma.

Arz ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Aslında ŞÖNİM’ler nezdinde böyle bir çalışmanın Ankara’da başlamış olması önemli. Tabii, mağduru korumak noktasında kurulmuş ŞÖNİM’ler ama faille alakalı da böyle olumlu çalışmalar yapılabilir ve bu yaygınlaştırılabilir. Sanıyorum Bakanlık da bu konuda bir adım atmak için bir proje başlatmış. Bunu önemli buluyorum ben.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KADIN POLİTİKALARI DAİRE BAŞKANI MUSTAFA ÇADIR – Ben kısa bir ek yapayım.

Efendim, 25 Kasım’da 75 maddelik bir koordinasyon planı açıkladık. O koordinasyon planının en önemli maddelerinden biri de şiddet uygulayana yönelik hizmetlerin geliştirilmesi ve kapasitesinin artırılmasıydı. Bu anlamda, bu konuda, şiddet uygulayana ilk hizmetlerin geliştirilmesi noktasında spesifik, hem bizim hem Sağlık Bakanlığının yükümlülükleri altında maddeler var, bu ayağı güçlendirmek lazım. Bu ayağı güçlendirirken de özellikle Sağlık Bakanlığı tarafının kapasite geliştirmesi -işte bizim sosyal hizmet merkezlerimiz var, il müdürlüklerinde meslek elemanlarımız var- tüm yapıda en efektif kullanacak şekilde modelin tekrar gözden geçirilip uygulanması lazım. Bu konuya da atıf yapacak şekilde koordinasyon planında maddeler var, onu da ben illetim, hani size de detaylı şekilde bilgilendirme yaparız sonrasında efendim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI HÜLYA NERGİS – Evet, teşekkür ediyoruz.

Evet, başka da herhâlde soru sormak isteyen yok.

Ben herkese çok teşekkür ediyorum. Önümüzdeki programla alakalı, önümüzdeki hafta yapacağımız çalışmayla alakalı Komisyon üyesi arkadaşlarımıza zaten duyuru yapacağız.

Katılan herkese çok teşekkürler.

Kapanma Saati: 16.46

